

**Puku- ja maskeerausassistenttien opas:
Kansainvälisten elokuvatuotantojen vaatimukset**

Sisällys

ESIPUHE.....	2
KANSAINVÄLISTEN ELOKUVATUOTANTOJEN ERITYISPIIRTEET.....	3
MASKEERAUS KANSAINVÄLISISSÄ TUOTANNOISSA	4
Maskeeraajan eri työnkuvat ja tehtävät	5
Maskeerausassistenttien rooleja	5
1. Maskeerausassistentti / Key Make-up artist.....	6
Make-up artist.....	6
Tähden oma maskeeraaja	7
SFX-maskeeraaja	8
Settimaskeeraaja / Day Check	8
Key Hair	8
Maskeerauksen esityövaihe	9
Työ maskissa	9
Työ setissä	10
Jälkityövaihe.....	12
PUVUSTUKSEN EROJA SUOMALAISEN JA HOLLYWOOD-KULTTUURIN VÄLILLÄ.....	14
1. Pukuassistentti	15
Puvustajan assistentti.....	16
Puvun settiassistentti	17
Pukuosaston assistenttien työt ennen ja jälkeen kuvauksia	18
MAHDOLLISIA ONGELMATILANTEITA JA HAASTEITA.....	19
TUOTANNON YLEISIÄ OHJEISTUKSIA	21
Call Sheet ja päivän suunnittelu	21
Sopimukset	23
NDA ja vaitiolovelvollisuus	24
ASSISTENTTIEN KOULUTUS.....	25
Ammattilaiseksi myös ilman koulutusta	25
Miten pääsee HOD:iksi?	26
LOPPUSANAT	27

ESIPUHE

Kansainvälisten elokuvien kuvaaminen on Suomessa lisääntynyt vuosi vuodelta. Osaavien assistenttien kysyntä on suuri ja koulutus tulee jäljessä suhteessa tarvittavien ammattilaisten määrään. Tämä opas on tarkoitettu, niin elokuva-alan pitkäaikaisille kokeneille ammattilaisille kuin vasta uransa aloittaville, jotka ovat kiinnostuneita työskentelemään kansainvälisten elokuvien ja tv-sarjojen tuotannoissa.

Tähän oppaaseen on kerätty yleisimpiä vastaan tulevia tilanteita ja käytänteitä ja roolituksia kansainvälisiä elokuvia tehdessä. Tietotaito alan kansainvälisistä standardeista on vielä vähäistä Suomessa. Kansainvälisten elokuvien käytänteet eri maissa voivat poiketa hyvinkin paljon suomalaisista alan käytänteistä. Osa eroista on niin merkittäviä, että niitä tiedostamatta saattaa pahimmillaan joutua irtisanotuksi työstään lyhyellä varoitusajalla.

Maskeeraus- ja pukuosastot ovat kaikista muista osastoista lähimpänä näyttelijöitä koko tuotannossa. Usein puku ja maski sijaitsevat myös suhteellisen lähellä toisiaan, jolla tehostetaan kokonaisvaltaisesti molempien osastojen työtä. Molempien osastojen HOD:it (Head of Departments, osastojen taiteelliset johtajat) kommunikoivat paljon keskenään näyttelijöiden kokonaisvaltaisesta ilmeestä yhdessä ohjaajan ja näyttelijöiden kanssa. Puku- ja maskiassistentit ovat yleensä myös toistensa lähimmät työntekijät setissä.

Suhteessa maskeeraukseen, puvun rooli on tietyllä tapaa helpompi, sillä vaikka puku vaatteita näyttelijän ei puvustajalle/pukijalle ja näyttelijälle synny samanlaista suhdetta, sillä kohtaamiset ovat kuitenkin lyhytaikaisia. Maski on koko ajan kirjaimellisesti näyttelijän iholla, jopa tuntikausia joka päivä, kun puku voi usein poistua toiseen tilaan vaatteiden vaihtojen ajaksi. Molemmilla osastoilla on kuitenkin kriittinen merkitys näyttelijän työn sekä tuotannon kannalta. Kansainvälisissä tuotannoissa pukumaskin merkitys on vielä paljon suurempi kuin suomalaisissa tuotannoissa. Siksi on hyvä alusta pitäen ymmärtää, millaiseen maailmaan ollaan astumassa. Se mitä pukumaskissa näyttelijöiden kanssa tapahtuu ei koskaan kuulu pukumaskin eikä setin ulkopuolelle.

Tässä oppaassa keskitytään erityisesti kansainvälisten elokuvien sekä tv-sarjojen käytänteisiin. Tässä on koottuna kansainvälisten tuotantojen maskeeraus- ja pukutiimin peruskäytänteitä, eli alan yleisiä standardeja, joita jokaisen assistentin olisi hyvä tietää ja noudattaa. On assistentin omalla vastuulla, mikäli hän syystä tai toisesta poikkeaa ohjeista tuotantojen aikana.

TIETOA KIRJOITAJASTA

Olen tehnyt kotimaisia elokuvia ja TV-sarjoja vuodesta 2006 ja kansainvälisiä elokuvia vuodesta 2013 alkaen. Koulutukseltani olen Taiteen Maisteri ja valmistunut vaatetus suunnittelijaksi 2013. Oppini maskeerauksesta olen saanut kotimaisilta ja kansainvälisiltä maskeerauksen huippuammattilaisilta sekä työskentelemällä isoissa kansainvälisissä tuotannoissa eri Hollywood-tähtien ja agentuurien kanssa. Työskentelen nykyään pääsääntöisesti HOD:ina kansainvälisissä elokuvissa maskeeraussuunnittelijana ja puvustussuunnittelijana. Olen toiminut työurani aikana kaikissa eri assistentin rooleissa puku- ja maskiosastoilla.

Haluan kiittää Taiteen edistämiskeskusta apurahasta, minkä avulla olen pystynyt tuottamaan tämän oppaan. Kiitos myös yhteistyökumppaneille, Kajawood Studios, Black Lion Pictures Oy ja Frozen Flame Pictures Oy, jotka ovat auttaneet materiaalien keräämisessä sekä kansainvälisten elokuva-alan ammattilaisten haastatteluissa eri tuotannoista.

– Pirita Norvanto (TAM)

KANSAINVÄLISTEN ELOKUVATUOTANTOJEN ERITYISPIIRTEET

Kansainvälisissä tuotannoissa on hyvin erilaiset lähtökohdat kuin kotimaisissa, suomalaisissa tuotannoissa. Kansainvälisesti ja varsinkin Yhdysvalloissa elokuvissa ja tv-sarjoissa puhutaan valtavista budjeteista ja työntekijämääristä. Tuotannot ovat hierakisempia, kuin mitä Suomessa on totuttu. Täällä Suomessa ihmiset ovat tottuneet olemaan melko tasaveroisia keskenään ja näyttelijät kuljeskelevat usein työryhmän kanssa.

Suomen elokuva-alallakin pätevät kirjoittamattomat säännöt, kuten se, että näyttelijälle ei puhuta, ellei hän itse puhu ensin. Vain ohjaajalla ja HOD:eilla on oikeus puhutella suoraan näyttelijöitä. Työryhmässä on olemassa myös jonkinlainen etäisyys, kunnioitus ja oma tilan antaminen suhteessa kotimaisiin näyttelijöihin. Tällaisilla säännöillä taataan näyttelijöiden työrauha. Meillä Suomessa ei ole kuitenkaan samanlaista tähtikulttuuria kuin esim. Yhdysvalloissa, Hollywood-tuotannoissa. Meillä ei ole samalla tavalla totuttu siihen, mitä suurten kansainvälisten, miljoonapalkkioilla työskentelevien tähtien läsnäolo tuotannossa ja setissä tarkoittaa koko pukumaskiosastolle.

Yhtenä merkittävänä erona on myös työpäivien pituudet. Kansainvälisissä tuotannoissa työpäivien pituudet määritellään pitkälti näyttelijöiden ehtoilla sekä sopimuksien perusteella. Asiassa tehdään 7-päiväistä työviikkoa ja jopa 20-tuntisia työpäiviä. Suomessa ollaan yleisesti tehty 8-12 tuntisia työpäiviä erilaisin viritelmin. Suomessa on käytetty esimerkiksi neljän päivän kuvausviikkoa 10 tunnin työpäivillä.

Hollywood-tuotantojen mallina käytetään 5-6 päiväistä työviikkoa, jossa yleinen kuvauspäivän pituus on 12 tuntia. Useilla työryhmän jäsenillä työpäivät saattavat tällöin olla 16-tuntisia. Tämä johtuu siitä, että koko tuotannon budjetti rakennetaan kalliiden elokuvatähtien työajan perusteella. Tähtien sopimuskäytänteet vaihtelevat 8-13 tunnin välillä. Tähän vaikuttaa myös se, että kuinka työaika lasketaan sopimuksessa. Se voidaan laskea siitä hetkestä, jolloin näyttelijä lähtee majoituksesta, tai se voidaan laskea siitä hetkestä, jolloin tähti saapuu maskiin. Työpäivä voi päättyä myös joko siihen, että näyttelijä lähtee maskista tai kun näyttelijä pääsee takaisin majoitukseen. Useasti käytetään määrittelyä ”lähtee majoituksesta ja saapuu majoitukseen” ja tämä aikaväli on tuotannon käytössä. Nämä voivat myös vaihdella sopimuskohtaisesti.

Tämä tarkoittaa sitä, että koko tuotannon aikataulu rakennetaan sen mukaisesti, kuinka tähden tunnint, oikeastaan minuutit, saataisiin käytettyä mahdollisimman tehokkaasti. Ennakkosuunnittelut, kuvauslokaatiot ja kaikki valmistelut tähtäävät siihen, että kaikki olisi valmista kuvauspaikalla, kun tähti tulee sinne paikalle. Tämä tarkoittaa, että kuljetuksesta pukuun ja maskiin, puvustus, itse maskeeraus ja sieltä siirtymiset settiin tapahtuisi mahdollisimman hyvin organisoidusti ja aikataulussa.

Jos kyseessä on suuri tähti, voi hänen työpäivänsä hinta olla jopa miljoona euroa. Tällöin laskettaessa vaikka 12 tunnin työajalla, hänen jokainen minuuttinsa maksaa tuotannolle 1388 euroa. Tästä voi jokainen työryhmän jäsen laskea, että kuinka tehokkaasti päivä saadaan käytettyä. Vaikka kyseessä olisi pienempikin tähti, niin tällöinkin päivähinnat liikkuvat usein 50 000 – 200 000 euron välillä. Tämä tarkoittaa 70 eurosta 277 euroon minuuttihintaa.

Näiden lukujen on tarkoitus antaa ymmärrystä siihen, mitä tarkoittaa kansainvälisen elokuvan tekeminen. Kun yhden pienemmän tähtinäyttelijän minuuttipalkka on samaa luokkaa kuin assistentin päiväpalkka, niin saadaan käsitys siitä, miksi työpäivät ovat pitkiä, ja kuinka niistä yritetään ottaa kaikki mahdollinen irti mahdollisimman tehokkaasti.

MASKEERAUS KANSAINVÄLISISSÄ TUOTANNOISSA

Monella kansainvälisiin elokuviin hakevalla on tausta maskeerauskoulusta. CV:ssä voi olla myös musiikkivideoita, tv-sarjaa, lyhytelokuvia ja jopa kotimaisia pitkiä elokuvia. Ne ovat hyviä pohjia, mutta se on vasta alkua. Elokuva alalle oppii parhaiten työskentelemällä elokuvissa. Mieluiten kokoillan elokuvissa. Lyhytelokuvat sopivat hyvin harjoitusympäristöksi teknisellä puolella, mutta vasta kokoillan elokuvien tuotanto antaa työskentelyyn oikean näkökulman, mm. voimavarojen jakamisessa oikein koko tuotannon ajalle ja teknisesti tehokkaiden maskeeraustuotteiden sekä työskentelytapojen hallinnassa. Kokoillan elokuvan 30-40 päiväinen kuvausrupeama ja kuvauspäivien pituudet koko kuvausten keston ajalta auttaa paremmin ymmärtämään kentällä tehtävien ratkaisujen perusteet.

Maskeeraus otetaan kansainvälisesti hyvin vakavasti, niin mies- kuin naisnäyttelijöidenkin osalta. Ulkonäkö on paljon keskeisemmässä roolissa, eikä se ole niinkään karuuden ja meikittömyyden ihannoitua, kuten Suomessa, vaan ulkonäkö on näyttelijän tärkeä työväline. Siksi siihen tulisi myös suhtautua asian vaatimalla kunnioituksella. Pieninkin annettu tehtävä tulisi hoitaa hyvin ja kunnioituksella. Kansainväliset tähdet ovat myös valtavan tarkkoja imagostaan. Tähdet voivat suoraan sanoa, että heidän hiuksiinsa ei saa koskea ja sitten ei kosketa. Kansainvälisillä tähdillä on paljon enemmän valtaa suhteessa normaaliin maskeerausprosessiin, kuin mitä suomalaisilla näyttelijöillä.

Kansainvälisten isojen tähtien tuleminen kuvaussettiin ja heidän näkemisensä aiheuttaa monenlaisia lieveilmiöitä. Yleistä on myös, että kun tähdet saapuvat, niin kaikkia joita ei ole kutsuttu paikalle, voidaan pyytää poistumaan. Heidän kanssaan ei kuitenkaan jäädä keskustelemaan, elleivät he itse kysy jotakin, tai jos assistenttia ei ole tuotannon puolesta lähetetty erityisesti kysymään jotakin. Yleisesti sanoen tuotannossa on vain muutamia, joilla on lupa puhua suoraan näyttelijöiden kanssa. Jotkut näyttelijät ovat myös impulsiivisia, ja joskus he omasta tahdostaan saattavat lähteä katsomaan kuvauspaikkaa sekä tapaamaan tiettyjä työryhmän jäseniä ennen varsinaista kuvausta. Näitä tilanteita on vaikea ennakoida.

Erytisen tarkkana kansainvälisissä tuotannoissa täytyy olla tähtien kohtelussa. Heitä teititellään aina äärimmäisen kohteliaasti Mr, Mrs, Ms ja Miss. Varmin tapa tehdä huono ensivaikutelma on sinutella. Se, että jättää teitittelemättä ja suoraan rennosti sinuttelee, voidaan katsoa äärimmäisen loukkaavaksi. Suomessa teitittelykulttuuri ei tule enää helposti luonnostaan, joten tässä täytyy olla tarkkana. Sinutella voi vasta kun näyttelijä itse niin haluaa. Muutoin aina teititellään. Asenne toisia ihmisiä kohtaan on yksi tärkeimmistä ominaisuuksista, jolla maskissa pärjää. Kun lähtökohtaisesti kunnioittaa toisia ihmisiä ja heidän työtään, on hyvä työskennellä yhdessä.

Maskitiimi pääsee yleensä lähimmäksi tähtiä ja siksi maskissa olevien käytöstä katsotaan alusta pitäen äärimmäisen tarkasti. Tilanteiden tullen pitää pystyä olemaan ammattimaisen tyyneenä, eikä lähteä fanittamaan. Mikäli tulee tilaisuus, kuten monet ihmiset kokevat suuren tähden kohdatessaan, että nyt voin vaihtaa pari sanaa, tervehtiä, pyytää selfien, niin se ei kannata. Tällaisille hetkille saattaa järjestyä oma aika lopputuotannossa tai muuten vain odottamalla oikeampaa hetkeä. Joskus tuotanto voi järjestää yhteisiä hetkiä, jolloin voisi olla mahdollista yhteiskuviin tai jopa keskusteluihin, mutta nekin tapahtuvat vain tähden omalla suostumuksella. Silloinkin, kun on sopiva hetki kuvata näyttelijää, he voivat kuvan jälkeen suoraan kysyä kuvaajan kännykän, katsoa kuvat läpi ja pyytää poistamaan ne kuvat, joista he eivät pidä. Tällainen voi yllättää, sillä suomalaisten kanssa tällaista harvemmin tapahtuu. Tähän ei voi myöskään vastata kieltävästi. Heillä on siihen oikeus.

Tähän samaan näyttelijän yksityisyyden varjeluun liittyy myös kirjoittamattomana sääntönä, että kaikki mitä maskeeraajana maskissa tai setissä kuulee näyttelijöiden puhuvan keskenään, tai mitä maskeeraajan kanssa puhutaan suoraan, ei saa koskaan mennä eteenpäin. *"What happens in the make-up room, stays in the make-up room"* on yleinen kansainvälinen ohje maskeeraajille.

Maskeeraajan eri työnkuvat ja tehtävät

Maskeerausassistentteja palkataan hyvin erilaisiin tehtäviin ja hyvin erilaisiin tuotantoihin. Kansainvälisissä tuotannoissa maskeerausassistenttien oletetaan toimivan melko itsenäisesti annettujen ohjeiden ja standardien mukaan. Rooleja on paljon erilaisia ja niissä on omat vastuut ja rajoitukset.

Tärkeintä mitä voi tehdä, kun on saanut paikan kansainvälisessä tuotannossa assistentiksi, on kuunnella heti alussa tarkkaan mitä sanotaan. Hyvin yleinen virhe on, että kun HOD ensitapaamisella kertoo työnkuvasta ja tehtävistä ja näyttää mahdollisesti joitakin tekniikoita, assistentti ei kuuntele eikä kiinnitä huomiota mielestään liian helppeihin tehtäviin. On totta, että jotkut maskeerausassistentin tehtävät voivat aluksi kuulostaa liiankin yksinkertaisilta ja vaatimattomilta. Mutta ylenkatsominen voi johtaa usein ohjeiden laiminlyöntiin tai virheisiin niissä. Tämä on erittäin vakava virhe heti alussa ja valitettavasti hyvin yleinen.

Tärkeää on tehdä juuri se mitä on pyydetty, heti ja huolella. Tämä on yksi ensimmäisistä testeistä, joissa HOD:it punnitsevat assistentin kykyjä vaativampiin tehtäviin tai tuleviin työtehtäviin. On tärkeää tietää, että kun HOD punnitsee assistentin mahdollista suoriutumiskykyä, niin se alkaa yleensä yksinkertaisista tehtävistä, sillä niissä näkyy jo olennainen; kyky noudattaa ohjeita, asenne työtä ja muita kohtaan, kiinnostus työn tekemiseen, maskeeraajan tekniset valmiudet, jne. Lista on pitkä, mutta kokenut HOD huomaa hetkessä maskeeraajan taito- ja soveltuvuustason. Heti alussa pienissä tehtävissä epäonnistuminen voi johtaa jo suoraan siihen, että assistentti siirretään vähempiarvoisiin tehtäviin tai hänet voidaan siirtää pois tuotannosta. Tämä vaikuttaa myös jatkossa tapahtuviin rekrytointeihin.

Varmimpia tapoja tehdä hyvä vaikutus on aivan erityisen tarkkaan huomioida näitä ensimmäisiä pieniä ja niin mitättömältä tuntuvia tehtäviä ja tehdä ne 100 %:sti hyvin sekä hyvällä asenteella. *"Leave your ego out"* on yksi tärkeimpiä ohjeita assistentiksi tulevalle maskeeraajalle

Kansainvälisissä tuotannoissa on aina hyvin tarkat sopimukset ja hierarkiat, sekä hyvin tarkasti määritellyt työnkuvat. Niissä saatetaan määritellä esimerkiksi, että tehtävänä on extrojen (taustanäyttelijöiden) maskeeraus. Näitä on usein joukkokohtauspäivinä. Tällöin tulee pitää erityisesti huolta heistä, koska tällöin maskeeraaja on palkattu juuri heitä varten.

HOD:ien työ on äärimmäisen aikataulutettua. HOD:ilta tulee ohjeet extroja varten, mutta yleensä alkuinfon jälkeen assistentin oletetaan toimivan itsenäisesti setissä, mikäli toisin ei määrätä. Työvälineet tulevat HOD:ilta, jos sopimuksessa on niin erikseen sovittu. Usein assistentti tuo itse omat työvälineensä ja saa niistä erikseen sovittuun korvauksen. Tuotannon aikaisissa ongelmatilanteissa ollaan yhteyksissä HOD:iin, mutta muutoin HOD:it tekevät omaa työtään, ja setissä käydessään ovat pääsääntöisesti A-luokan tähtiä varten ja ratkomassa yllättäviä ongelmatilanteita.

Setissä maskeerataan vain niitä henkilöitä, jotka on maskeerausassistentille ohjattu. Ei ketään muuta. Muuten voi loukata hierarkiaa, omia esimiehiään, jopa näyttelijöitä sekä tätä kautta aiheuttaa paljon ongelmia koko tuotannolle. Vaikka omasta mielestään ajattelee auttavansa tuotantoa ja näyttelijää, niin pieneltä tuntuvalla asialla voi olla kauaskantoiset negatiiviset seuraukset.

Maskeerausassistenttien rooleja

Maskeerauksen HOD:it ja henkilökohtaiset maskeeraajat työskentelevät äärimmäisen tiiviisti ja tähtien lähellä. Heillä on erittäin tiukat vaihtolosopimukset ja tarkasti sovitut työtehtävät. Työ on äärimmäisen aikaa vievää ja tiukasti koordinoitua. Mikäli on saanut paikan assistentiksi, on tärkeintä olla mahdollisimman vähän HOD:ia tai tähtiä kuormittava. Ei ylimääräistä draamaa, egoilua eikä turhia kysymyksiä tai small talkia.

Tärkeä neuvo tuleville assistenteille on, että ensivaikutelmaa ei pysty muuttamaan. HOD:it ovat yleensä kaiken kokoneita kovia ammattilaisia ja usein äärimmäisen kiireisiä. Aikaa tehdä hyvä vaikutus on vain hetki. Ensimmäinen viisi minuuttia voi ratkaista, mikä on roolisi tuotannossa. Kolme tuntia on jo pitkä aika, jossa tehdään paljon päätelmiä assistentin kyvyistä. 1-3 työpäivää ja sen jälkeen vaikutelmaa omasta persoonastaan, sopivuudestaan tehtäviin sekä kyvykkyydestään assistenttina on hyvin vaikea enää muuttaa.

On hyvin yleistä, että alussa työt otetaan kevyesti ja vähän aloitellaan ja odotellaan niitä isompia tehtäviä. Toinen ääripää ovat ne, jotka ovat aluksi kyllä tehokkaita ja luotettavan oloisia, mutta jotka osoittautuvat hyvin kilpailuhenkiseksi, eivätkä ymmärrä, että maskeeraus on mitä suurimmassa määrin tiimityötä, jossa kokonaisuus ratkaisee. Mikäli tietää olevansa luonteeltaan sosiaalinen ja omaa ekstrovertin piirteitä, tai on taipumusta yliaktiivisuuteen sekä keskittymisvaikeuksiin, on hyvä miettiä hyvin tarkasti mihin rooliin hakee tuotannossa. Introvertin ja erityisherkin luonteenpiirteet ovat maskeerauspuolella jopa etuja. Rauhallinen ja itsenäinen sekä kärsivällinen työntekijä pärjää monesti hyvin

1. Maskeerausassistentti / Key Make-up artist

1. maskeerausassistentti on ns. HOD:in oikea käsi ja luottohenkilö tuotannossa. 1. maskeerausassistentti avustaa HOD:ia kaikessa. Tehtäviin kuuluu yleensä esim. HOD:in määräämien näyttelijöiden maskeeraaminen sekä toisten assistenttien perehdyttäminen ja tällöin olla muun tiimin yhteyshenkilönä. 1. maskeerausassistentti seuraa kaikessa HOD:in antamia ohjeita ja linjauksia ja on yleensä mukana koko tuotannon ajan.

1. maskeerausassistentti on usein myös mukana päämaskissa. Tuotannosta riippuen tämä tarkoittaa maskibussia, traileria tai erillistä päämaskille varattua tilaa esim. studiossa. Nämä voivat olla myös näyttelijöiden omia huoneita. 1. maskeerausassistentti ei välttämättä pääse tekemisiin isojenkaan tähtien kanssa, vaikka niitä olisi tuotannossa useitakin paikalla. Isoissa tuotannoissa se on kyllä todennäköisempää, mutta tähdet voivat tuoda mukanaan omia maskeeraajia ja omia luottohenkilöitä sekä omia tiimejään, jolloin tuotannon omat henkilöt eivät osallistu tähden maskeeraukseen. Samoin tähdillä on oikeus valita sopimuksen mukaan kaikki henkilöt, jotka työskentelevät hänen lähellään sekä oikeus vaihtaa milloin tahansa kaikki henkilöt.

1. maskeerausassistentti saattaa siis päästä tekemisiin isojenkin tähtien kanssa, mutta vain jos niin erikseen ilmoitetaan. Kaikkein tärkeintä tässä tehtävässä on jättää oma ego ja kilpailuhenkisyys pois.

Maskeerauksen 1. assistentiksi tuleva voi saada myös tuotannolta käyttöönsä käyttörahaa tuotannoissa tarvittaviin maskeeraustuotteisiin. Tällöin hän vastaa rahasta, kuiteista sekä siitä, että tarvittavat tuotteet ovat saatavilla tuotannon ajan. Ylijäävät tuotteet, kuitit ja rahat luovutetaan tuotannon loppuessa maksajalle eli, tuotantoyhtiölle.

Make-up artist

Make-up artistista voidaan käyttää myös nimikkeitä 2., 3., tai 4. maskeerausassistentti (jne.). Make-Up artistit palkataan kansainväliseen tuotantoon tarpeen mukaan ja sovituiksi ajankohdiksi. Tuotannon koosta ja maskitiimin koosta riippuen osa make-up artisteista / maskeerausassistenteista on mukana koko tuotannon ajan, mutta toiset taas eivät ole välttämättä mukana kuin yksittäisiä kuvausjaksoja tai päiviä. Eniten tarvetta suurelle tiimille on yleensä, kun on kyseessä erityisen haastavia kuvauslokaatioita tai suuria joukkokohtauspäiviä.

Tämän roolin assistentit eivät yleensä ole päämaskissa vaan erillisessä maskitilassa tai suoraan setissä, sen mukaan miten HOD on ohjeistanut tai 1. maskeerausassistentin välityksellä on ohjeistettu. Tämän roolin

assistentit saavat päiväkohtaiset ohjeet tuotannolta ja maskiosastolta. Riippuen tuotannosta, maskeerausassistentin pitää tuoda mukanaan kaikki maskeerauksessa tarvittavat tuotteet ja kalusteet, maskeeraustuoleja myöten tai sitten kaikki voi olla valmiina tarjottuna tuotannon puolesta. Tähän ei vaikuta edes minkä kokoinen budjetti on kyseessä vaan tuotannon päättämästä toimintamallista. Molemmat mallit ovat yleisiä kansainvälisissä tuotannoissa.

Make-up artistit ovat harvoin tekemisissä tuotannossa olevien isojen tähtien kanssa. Heidät palkataan yleensä sivuroolien ja extrojen maskeerausta varten. Tärkeätä on olla vertailematta omaa ja toisten maskeeraajien koulutusta tai CV:tä ja näin aiheuttaa keskinäistä kisailua. Samoin ei kannata myöskään vertailla omaa työtehtäväänsä muiden kanssa. Tärkeintä on keskittyä omaan annettuun työtehtävään ja hoitaa se hyvin, vaikka se tuntuisi kuinka pieneltä. Tuotanto ja HOD:it huomaavat kyllä hyvät tekijät, jolloin on mahdollista päästä ylenemään tuotanto tuotannolta. Tuotannot palkkaavat harvoin kokematon make-up artistia yhtään vaativampaan rooliin. Aloittelijoiden virheiden korjaaminen tulee yleensä hyvin kalliiksi tuotannoille ja vie valtavasti aikaa HOD:ilta.

Tähden oma maskeeraaja

Maskeerausassistentti voidaan palkata tuotantoon tähden omaksi maskeeraajaksi. Tällöin tehtävänä on huolehtia vain tähdestä. Mitä suurempi tähti, sen suurempi oikeus heillä on vaikuttaa omaan maskeeraukseensa. He yleensä kertovat mitä haluavat ja miten. Hyvin kunnioittaen ja varoen voi ehdottaa, mutta mitään ei saa lisätä itsenäisesti, ilman hyväksyntää. On hyvä kuunnella tarkkaan mitkä ovat ohjaajan, tähden ja HOD:in toiveet suhteessa tähden maskiin. Tämä rooli vaatii paljon maskeeraajalta. Tässä roolissa ei ole tällöin mitään muuta maskin tehtävää tuotannossa. Ns. omana maskeeraajan kaikki aika kuuluu tähdelle ja tuotannossa ollaan mukana tuotantoyhtiön kanssa ennalta sopimat päivät. Tällöin tähdellä ja maskeeraajalla on oma yksityinen tila, joka voi olla tähden traileri, oma maskeeraushuone, -tila tai lämpiö. Maskeeraaja kohtaa tässä roolissa harvoin muita maskeerausosaston jäseniä.

Oma maskeeraaja seuraa tähteä usein varsinaisen maskin lisäksi myös settiin ja on siellä myös tähden omana settimaskeeraajana. Sopimuksella voidaan määritellä, että assistentti on esimerkiksi yhden tähden tai tietyn näyttelijäryhmän ns. oma maskeeraaja. Silloin maskeerataan vain heitä. Tällöin mikäli muuta ei määritellä, setissä ollaan aina kun ko. näyttelijät ovat kuvissa. Kun he eivät ole kuvissa, voi tehdä rauhassa tarvittavat korjausmaskit tai seuraavan kohtauksen muutokset, mikäli käsikirjoituksellisesti hypitään useita eri ajankohtia kuvajatkumossa. Päivät ja maskeerausessiot voivat olla hyvin pitkiä, tähdestä riippuen.

Tähdet ovat hyvin omalaatuisia ja heillä on paljon henkilökohtaisia toiveita. Yhden tähden pieni maskeeraus saattaa kestää jopa kuusi tuntia. Yleensä aikaa on varattava pienellekin maskeeraukselle vähintään tunti. Tämä koskee niin miehiä kuin naitakin. Setissä pitää varautua korjaamaan maski jokaisen oton jälkeen ja aina kun tähti niin haluaa. Korjaus tehdään tarvittaessa suoraan keskellä settiä, valoissa. Tähdet ovat yleensä perfektionisteja, äärimmäisen herkkiä sekä itsetietoisia myös omasta ulkonäöstään ja kuvakulmista.

Tähdillä on monesti myös mukana joko oma assistentti, manageri tai agentti tai heidän edustajansa valvomassa tähdestä kuvattua materiaalia. He voivat myös puuttua maskeeraukseen ja jopa kuvaukseen sekä valaisuun. Tämä on täysin poikkeavaa suomalaisesta tuotannosta.

Tähden omana maskeeraajana toimiminen on herkkä paikka, sillä jos kemiat eivät kohtaa, maskeeraaja tekee virheen tai muuten vain ei miellytä tähteä, tähdellä on oikeus milloin tahansa ja mistä syystä tahansa vaihtaa maskeeraaja. Tämäkin on täysin poikkeavaa Suomessa totutuista malleista.

SFX-maskeeraaja

SFX- maskeeraaja on palkattu tekemään erikoistehostemaskeerausta. SFX-maskeeraaja voi toimia joko suoraan HOD:in alaisena tai kokonaan omassa SFX-yksikössä. Tällöin on erikseen SFX-HOD, joka vastaa sen osaston toiminnoista. Tämä on yleistä tehostekeskeisissä elokuvissa. SFX-maskeeraajan rooli on normaaleissa tuotannoissa harvinaisempi, jolloin SFX-maskeeraajaa / SFX-artistia ei välttämättä tarvita koko tuotannon ajaksi, vaan pelkästään tietyiksi päiviksi. SFX-tiimissä SFX-maskeeraajan asema voi vastata normaalia 1. maskeerausassistenttia tai sitten Make-up artistia. Tuotannosta riippuen SFX-maskeeraaja voi toimia HOD:in määräämien työtehtävien mukaisesti myös avustamassa isojen tähtien maskeerauksessa.

Settimaskeeraaja / Day Check

Settimaskeeraaja eli ” day check”, kuten työnkuva Hollywoodissa määritellään, on usein palkattu erikseen vastaamaan kuvauspaikalla tapahtuvasta päivittäisestä korjailusta kuvien välissä. Settimaskeeraaja on usein koko tuotannon ajan tai sitten palkattuna osa-aikaiseksi tiettyjä kuvauspäiviä ja kuvauslokaatioita varten. Settimaskeeraaja menee tuotannosta riippuen joko suoraan settiin tai käy hakemassa sovitusta pisteestä tarvitsemansa tuotteet.

Settimaskeeraaja on päivittäin yhtäjaksoisesti pisimpään näyttelijöiden lähellä toimiva maskeerausosaston jäsen. Tuotannosta riippuen, mikäli tähtiä on paljon, saattaa settimaskeeraaja toimia myös isompien tähtien avustajana, mutta vain jos niin sovitaan. Tähdillä on yleensä oma erillinen maskeeraaja myös setissä tai sitten HOD itse käy vastaamassa myös settimaskeerauksesta sen mukaan mitä sopimuksessa on määriteltä (ja kuinka iso tähti on kyseessä). Settimaskeeraajalla pitää olla ns. kyky ajatella jaloillaan, eli tosi paikan tullen kykenevät hyvin nopeaan ja tehokkaaseen ongelmaratkaisuun.

Settimaskeerauksessa tärkeintä on pitää yllä kuvajatkumoa ja välttää klaffivirheiden syntymistä. Tämä tarkoittaa mm. ihon kiillon poistoa, irtohiuksien silottamista, kampauksien korjailuja, huulien korjailua sekä varmistaa että näyttelijällä on setissä kaikki hyvin. Settimaskeeraajan työ on erittäin tärkeä tuotannossa ja tässä roolissa toimitaan käytännössä maskeerauksen HOD:in puolesta varmistamalla, että kaikki on kunnossa kuvissa. HOD tekee tarvittaessa isommat korjailut, sen mukaan mitä on sovittu.

Key Hair

Key Hair on oma työnkuvansa. Monesti tällä puolella on kampaamoalan koulutuksen saanut tekijä. Jos tuotannossa ei ole suoraan Key Hair -roolia, niin nämä työtehtävät kuuluvat HOD:in tai 1. maskeerausassistentin tehtäviin. Tähän työnkuvaan kuuluu näyttelijöiden hiusmallien suunnittelu ja toteutus, hiusten ja parran klaffiin leikkaaminen, värjäykset, peruukit, jne.

Yleensä HOD:in eli maskeeraussuunnittelijan ja ohjaajan sekä tähden kanssa käydään tarkkaankin läpi suunnitelmat hiustyyleistä. Hiustyypistä ja leikkauksesta riippuen hiukset leikataan klaffiin joka toinen tai kolmas päivä ja vähintään kerran viikossa. Tehtäviin kuuluu myös parran ajo ja siistiminen joka päivä. Yleensä Key Hair on töissä koko tuotannon ajan. Hän voi olla myös vain yksittäisiä päiviä, mikäli hänet on nimetty vain joillekin tähdille. Key Hair voi olla päämaskissa tai omassa erillisessä tilassa, ja hän saattaa tehdä töitä yhtä aikaa HOD:in tehdessä maskeerausta samalle näyttelijälle.

Maskeerauksen esityövaihe

Maskeerausassistentilla esityövaihe kansainvälisessä tuotannossa ei ole yleensä kovin pitkä. Yleensä muutamia päiviä ennen elokuvan tai tv-sarjan kuvauksia. Varsinainen koulutus ja perehdytys vaihtelee muutamasta päivästä muutamaan tuntiin, riippuen tuotannosta ja sen vaatimuksista. Perehdytyksen keston vaikuttaa myös onko HOD palkattu Suomesta vai tuleeko hän ulkomailta. HOD:ilta tai 1. maskeerausassistentilta saatava perehdytys kuvauksissa vaadittaviin työtehtäviin kestää lyhyen aikaa ja siihen kannattaa keskittyä kunnolla. Tärkeintä on kuunnella ohjeita, ja mitä oikeasti kysytään tai kerrotaan työnkuvasta.

Äärimmäisen tärkeä on olla tarkkaavainen, sillä tämä on yleensä monien yllätykseksi jopa ainoa hetki koko tuotannon aikana, jolloin HOD:illa on yhtään aikaa käyttää uusien assistenttien koulutukseen tai perehdyttämiseen. Voi olla, että HOD:ia ei tuotannon kiireellisyyden vuoksi enää tavata lainkaan. Muut ohjeistukset tulevat suoraan esim. 1. maskeerausassistentilta tai suoraan vain ryhmäviestinä (esim. Whatsapp, Signal, Telegram, tms.) tai sähköpostiin.

Kansainvälisissä tuotannoissa NDA-asioista ollaan hyvin tarkkoja. Tietoja luovutetaan vain HOD:ien nimeämille henkilöille. Assistentille ei yleensä anneta esityövaiheessa, eikä tuotannon aikana kokonaiskuvaa koko elokuvasta tai tv-sarjasta. Vain ne tehtävät, joita kullekin päivälle tai tuotannon ajalle on sovittu.

Esityövaiheessa tutuksi tulevat maskeeraustuotteet, joita ko. tuotannossa käytetään. Tuotannoista ja HOD:ista riippuen tuotteet ja käytänteet voivat vaihdella hyvinkin paljon. Kaikilla HOD:eilla on suosikkinsa, koska kaikilla on myös oma kädenjälkensä. Hollywood-tyylille yleistä on kuitenkin standardimeikkisarjat, Industry standards, jotka ovat yleisesti hyväksytyjä alan ammattilaisten toimesta. Käytettävät tuotteet ja tekniikat käydään perehdyttäjistä riippuen hyvinkin tarkkaan läpi tai sitten vain annetaan tuotteet ja ohjeet. Saatetaan myös suoraan olettaa, että assistentti käyttää tuotannossa omia tuotteitaan ja niiden on oltava industry standards -kelpoisia.

Eri HOD:eilla ja eri mailla on lähtökohdiltaan erilaisia tuotteita ja tuotesarjoja, mutta esim. Hollywood-hyväksytyt tuotemerkit ovat RCMA, Cinema Secrets, KRYOLAN, IMAN, Ben Nye, MAC, Burman Industries, Skin Illustrator jne. Kaikista eri tehtäviin tarkoitetuista tuotteista on mahdollista löytää nämä industry standards ja Industry secrets -tuotteet. Tietoa löytyy esimerkiksi elokuva-alan maskeerauksen kirjallisuudesta (Esim. Gretchen Davis and Mindy Hall: The Makeup Artist Handbook, 3rd edition, 2017.)

Hollywood-tuotannoissa yleistä on, että maskeerauksessa on erikseen myös käsitteet tietyistä meikkilookeista, joita tuotannoissa yleensä tarvitaan esim. extroille. On esimerkiksi ”koditon-look”, ”huumeaddikti”, ”sairas”, ”poliisi”, ”reportteri-look”. Tiedyt standardit lookit nopeuttavat työtä. HOD:it olettavat, että nämä ovat tuttuja termejä ja käsitteitä. Jos nämä eivät ole tuttuja asioita, niin siitä pitää välittömästi kertoa ja kysyä heti tuotannon alussa, että saa asianmukaisen perehdytyksen ja ohjeistuksen. Pahinta on, jos HOD:ille selviää vasta kuvauspäivänä kentällä, että jokin ei olekaan tuttua työtehtävään varten palkatuille assistenteille.

Työ maskissa

Yleensä kaikkien näyttelijöiden maskit ja puvut pitää olla valmiina heti kohtauksen ensimmäisiin ottoihin, jotka yleensä alkavat ns. Master-kuvalla, jossa kaikki hahmot ovat heti paikalla ja koko kohtauksen toiminta kuvataan yhteen ottoon, ennen kuin siirrytään lähikuviin. Päivän ja kohtausten ensimmäisessä kuva oleva näyttelijämäärä voi tarkoittaa maskeerausosastolle hyvin aikaisia ja pitkiä aamuja.

Päämaskissa on yleensä vain HOD ja 1. maskeerausassistentti, Key Hair tai SFX- artisti kutsusta, mikäli tarvitaan avustavaa roolia samassa tilassa. Muut maskeerausassistentit ovat yleensä omassa erillisessä tilassa, ja suorittavat ennalta määrättyjä tehtäviä sovituille näyttelijöille tai extroille.

A-luokan tähdet tulevat tuotantoon yleensä joko oman henkilökohtaisen maskeeraajan kanssa, tai sitten sopimuksissa on erikseen nimeltä määrätty ko. tuotannon HOD tai sitten tuotanto on erikseen palkannut oman henkilökohtaisen maskeeraajan tähdelle. Vain ennalta sovituilla henkilöillä on oikeus olla läsnä ja maskeerata tähteä/tähtiä. Tämä koskee sekä maskitilaa, että settiä. Tähdet voivat myös itse nimetä, kuka heitä saa maskeerata setissä.

Maskeerausassistenttien rooli on rajattu työnkuvan mukaan. Maskeerausassistentteilla ei esimerkiksi suoraan ole lupa olla läsnä, kun A-luokan tähtiä maskeerataan. Vain mikäli HOD tai tähden oma maskeeraaja on erikseen pyytänyt jäämään ja avustamaan jossakin tietyssä toimenpiteessä. Osa tähdistä reagoi hyvinkin voimakkaasti maskiin tuleviin ja siellä oleviin ylimääräisiin ihmisiin. Moni on jo valmiiksi äärimmilleen keskittynyt tulevaan suoritukseen, ja mitkä tahansa keskeytykset voivat suututtaa tähden. Kun maskeeraustehtävän työvaihe on suoritettu, eikä lisätarvetta ilmene, niin tähden omasta maskitilasta poistutaan. Tällöin assistentti voi mennä pukumaksiin valmistelemaan muita annettuja työtehtäviä tai siirtyä call sheetin mukaisesti settiin tekemään ennalta sovittuja tehtäviä. Managerit, agentit ja tähtien assistentit valvovat näitä maskeeraustilanteita hyvin tarkasti.

Kun tehdään töitä kansainvälisessä elokuvassa, jossa on suuria kansainvälisiä nimiä ja A- luokan tähtiä, on erityisen tärkeää muistaa peruskäyttämismääräykset tähtien lähellä työskennellessä. Varmin tapa joutua irtisanotuksi tuotannosta on aiheuttaa häiriötä tähdille, heidän seurueelleen, managerille tai tähden omalle assistentille. Tähtien seuraan ei jäädä, eikä olla samassa tilassa, mikäli ei ole kyse omasta työsuoritteesta. Tähtien lämpiöihin, lepo- ja maskitiloihin ei mennä koskaan muusta syystä, kuin kutsusta tai mikäli on lähetetty sinne työtehtävää varten. Tähdillä ja heidän managereillaan / agenteillaan on oikeus vaatia potkuja välittömästi, mikäli kohtelu on huonoa tai sovittuja rajoja loukataan.

Mikäli pääsee avustamaan isompien tähtien kanssa ja erityisesti A-luokan tähtien kanssa, on erityisen tärkeää muistaa teititellä. Sinutella saa vain, jos siihen on lupa tähdeltä itseltään, muutoin teititellään aina. Mikäli näin ei tehdä ja assistentin kohtelu koetaan muutoinkin epäkunnioittavaksi, työkeäksi tai huonoksi, voi tämä johtaa hyvinkin nopeasti puhutteluun tai irtisanomiseen. Osa näyttelijöistä on aina rennompia ja he kyllä itse ilmaisevat, jos heitä ei tarvitse teititellä, mutta tämä ei ole koskaan maskeeraajan itsensä valitsema toimintatapa.

Työ setissä

Setissä voi olla useita settimaskeeraajia, ja jopa HOD voi käydä tekemässä osan settikorjailuista. Settimaskeeraaja korjaa vain ja ainoastaan ne, joiden huolehtijaksi hänet on määrätty. Settimaskeeraaja voi olla kaikkien kuvassa olevien näyttelijöiden maskeeraajana tai sitten erikseen osoitettuna tietyn ryhmän tai jopa vain yhden näyttelijän henkilökohtaisena settimaskeeraajana. Ohjeet näistä tulevat HOD:ilta ja tuotannolta.

Kansainväliset näyttelijät, erityisesti yhdysvaltalaiset, britit jne. ovat äärimmäisen tarkkoja settikohtelusta ja hierarkiasta. Erityisesti settimaskeeraajaksi palkattuna tarvitaan tarkkaavaisuutta ja herkkyyttä. Call sheetista löytyy jokaisen näyttelijän tuotannossa käytettävä numero (1,2,3, jne.)

Näyttelijälle Call sheetissa annettu numero kertoo myös heidän hierarkiastaan tuotannossa ja setissä. Mitä korkeampi numero, sitä tärkeämpi näyttelijä. Mikäli settimaskeeraaja on asetettu huolehtimaan kaikista näyttelijöistä, tulee maskeeraajan huomioida heidät numerojärjestyksessä. Tämä kannattaa opetella välittömästi. Kansainväliset tähdet loukkaantuvat hyvin helposti, jos heidät jätetään väliin, ja kaukaisemmalla numerolla tulevia sivurooleja ja extroja aletaan korjata ensin tai tarkemmin. Tämä siinäkin

tapauksessa, että nämä muut vaatisivat enemmän korjausta maskin suhteen.

Vaikka päätähdellä olisi vain vähän korjattavaa, tulee se tehdä ensin kaikessa rauhassa. Vasta sitten tulee muiden vuoro. Mikäli toimii toisin, huomaa siitä aiheutuvat seuraukset kyllä ennemmin tai myöhemmin. Näyttelijät myös hyvin herkästi ilmoittavat väärästä kohtelusta ja hierarkian ohittamisesta päämaskeeraajalle ja tuotannolle.

Kirjoittamaton sääntö menee myös, että näyttelijää ei saa suoraan puhutella kukaan muu kuin HOD:it ja tuottajat. Muulloin näyttelijän kanssa puhutaan vain, jos hän puhuu itse ensin suoraan maskeeraajalle. Näyttelijä on setissä töissä, eikä hänen keskittymistään saa häiritä. Näyttelijän myös annetaan olla rauhassa. Korjaukset tehdään hyvin ja rauhassa, mutta sitten näyttelijän annetaan olla ja keskittyä ohjaajan kanssa seuraavaan kuvaan/kohtaukseen.

Kotimaisissa tuotannoissa tähtien mukana harvoin tulee seuralaisia tai esim. manageria settiin. Perheet tai puoliset saattavat ovat välillä mukana, mutta hekin käyvät setissä harvoin. Kansainvälisillä tähdillä on hyvin usein mukana yksi tai useampi seuralainen. Jos kyseessä ei ole suoraan tähden oma puoli tai ystävä, niin usein mukana on manageri, agentti tai henkilökohtainen assistentti, jotka seuraavat tähtiä koko päivän ja ovat sekä maskin tiloissa, että itse kuvauspaikoilla.

Tähtien seuralaiset, mutta yleisimmin agentti, manageri tai heidän edustajansa ovat yleensä myös kuvausmonitorin suorassa läheisyydessä. Heitä ei saa koskaan kohdella alentavasti tai työkeästi. He ovat erittäin vaikutusvaltaisia ihmisiä, joiden loukkaamisesta voi tulla suoraan potkut. He myös kuulevat kaiken ja tarkkailevat jatkuvasti ympäristöä ja ihmisiä tähtien ympärillä. He valittavat äärimmäisen helposti, jos kokevat tai näkevät mielestään minkäänlaista väärinkäytöstä, tai jos asiat eivät muuten vain ole heidän haluamallaan tavalla.

Tähtien seuralaisten ja assistenttien kanssa ei pidä myöskään olla liian tuttavallinen, elleivät he itse sitä tee, sillä he ovat töissä ja heillä on suuri valta suhteessa tuotantoon. Tähdet harvoin valittavat asioista suoraan asianomaiselle, vaan tieto välitetään heidän omien assistenttiansa tai agenttien ja managerien kautta tuotannolle. Samoin tuotanto vastaa kysymyksiin ensin assistentille ja harvoin suoraan tähdelle. Jos valitettava asia on vakava, se voi tietää suoraan siirtoa pois näyttelijän lähellä työskentelevästä tiimistä, tai jopa potkut koko tuotannosta.

Tilanteenlukutaito on yksi settimaskeeraajan tärkeimmistä ominaisuuksista ja se kehittyy myös ajan ja työkokemuksen mukaan. Settimaskeeraaja on myös niin lähellä näyttelijöitä, että tällöin maskeeraajan työmoraali ja asenne välittyvät erityisen herkästi tähdille. Kansainväliset, niin isot kuin pienetkin tähdet antavat herkästi palautetta settimaskeeraajan työstä HOD:ille. Useimpia valitettavia syitä on, että näyttelijästä ei tunnu, että hänestä huolehditaan. Silloin settimaskeeraaja ei joko osaa tulkita kuvaa tai näyttelijää, tai on liian arka mennä muun setin tai ohjaajan ohi näyttelijän luo. Tällainen tilanne pitää aina selvittää, koska se vaikuttaa merkittävästi näyttelijän mielialaan sekä ulosantiin setissä, ja sitä kautta suoraan siihen, mitä kuvissa näkyy.

Settiin lähtee aina settilaukku tai useampi, jossa on aina pakattuna kiireellistä korjausta varten tarvittavat tuotteet. Settilaukun perussisältö vaihtelee hyvinkin paljon HOD:in ja eri maskeerausassistenttien ja tuotantojen suunnitelmien mukaan. HOD on saattanut valita kohtauksessa käytettäväksi tyyliksi tietyt tuotteet, esimerkiksi tekohikeä tietyllä seostuksella, riisipaperiarkkeja hien ja kiillon poistoon, jne. Tuotteet siis valitaan maskeeraussuunnittelijan antaman ohjeistuksen mukaisesti.

Vuodenaika ja sääolosuhteet vaihtelevat rajusti, joten settilaukkujen sisältö päivittyy aina sen mukaan. Osa meikeistä saattaa olla lämpöaktivoituvia, joten ne eivät toimi kylmässä. Tällöin on oltava mukana esimerkiksi kädenlämmittimiä settilaukussa ja varalta tuote, joka toimii myös kylmässä. Settilaukut otetaan aina settiin mukaan, sillä usein korjattavaa on paljon ja aikaa vain minuutteja.

Settimaskeeraajan paikka on pääsääntöisesti kuvausmonitorin läheisyydessä, jos ei ole erikseen muuta ohjeistusta. Lähtökohtaisesti kuitenkin aina niin lähellä kuvausmonitoria, kuin vain on mahdollista. Monitorin luona ovat yleensä kuvaussihteeri, ohjaaja, päävalaisija ja pukuassistentti, rekvisitööri jne. Isossa tuotannossa myös pääkuvaaja. Tilanteen ja kohtauksen mukaan monitorin luona voi olla valtavasti väkeä. Hienovarainen ja rauhallinen sekä hiljainen käytös on kaiken A ja O.

Maskin korjaukset tehdään aina kuvan mukaan ja omille korjattaville näyttelijöille. Jos monitorikuvassa kaikki on hyvin, ei maskia tarvitse korjata. Joskus käy kuitenkin niin, että näyttelijällä itsellään on epä mukava olo jostakin, esim. juuri ennen lähikuvia. Vaikka monitori näyttäisi, että lähikuva on kunnossa, niin kannattaa silti mennä näyttelijän luokse, jos hän niin toivoo. Pienikin hyvin tehty korjaus ja yksikin irtohius korjattuna silmiltä saa paljon aikaan. Tällöin näyttelijä voi rentoutua tietäen, että kaikki on lähikuvaan kunnossa. Monestikin maskeeraajan pelkkä kevyt nopea puuterointi antaa näyttelijän tunteen, että kaikki on kunnossa, ja se auttaa näyttelijää eteenpäin.

Toinen ääripää on hyvin tunneherkät kohtaukset, jolloin monitori todellakin näyttää, että korjattavaa olisi paljonkin ja klaffivirheitä on tulossa. Tällöin kuitenkin kohtauksen vaativuuden takia tehdään vain minimikorjaukset ja hyvin varoen. Mikäli tilanne on hyvin herkkä ja aikataulu kiireinen, korjaukset saatetaan joutua jättämään välistä.

Settimaskeeraajalle tärkeä henkilö setissä on 1. apulaisohjaaja, joka pyörittää settiä ja jolta tulevat ohjeet. Apulaisohjaaja antaa myös monesti ohjeet viimeisille korjauksille. ”*Waiting on makeup*” ja ”*Last looks, please*” ovat apulaisohjaajan maskeeraajalle annettavia toimintakäskyjä. Nämä antavat maskeeraajalle viimeiset hetket korjata meikkiä ottojen välissä.

Setissä töissä ollessa erityisen tärkeää on ns. klaffikuvien, eli jatkumokuvien ottaminen. Ensimmäiset prosessikuvat voi ottaa jo maskissa, kun näyttelijä on vielä settituolissa. Varsinaiset klaffikuvat otetaan kuitenkin vasta setissä. Ensimmäiset oikeat klaffikuvat otetaan vasta kun ensimmäinen hyväksytty masterkuva, eli koko kohtauksen laaja läpimeno on kuvattu. Vasta tällöin esim. kylmyys, tuuli ja sade näkyvät maskissa.

Klaffikuvia otettaessa kannattaa ottaa lähikuvat joka kulmalta, edestä, takaa ja sivuilta. Kuvat kannattaa nimetä Call sheetin mukaisesti, missä näkyy kohtausta ja näyttelijän numero. Kannattaa ottaa myös kokovartalokuva ja laajakuva, jossa näkyy koko kohtauksen setti. Tämä sen vuoksi, että kun kiireisten työpäivien aikana alkaa etsimään oikeata jatkumokuvaa, niin on nopeampi löytää kuva kohtauksesta, kuin kohtausnumeron mukaan. Muutoin käytössä on vain loputon määrä kasvokuvia, joista pitäisi pystyä löytämään oikeat numerot ja se on hidasta.

Settikuva eli klaffikuva kannattaa käydä ottamassa setissä ei kuvausmonitorista. Kuvausmonitorista otetaan kuva vain, jos kohtausta vaatii erityistä hienotunteisuutta ja esim. suljettua settiä, jolloin suurin osa työryhmää on muutenkin poissa setistä. Settikuvissakin tulee muistaa, että osaa näyttelijöistä ei sopimuksen mukaan saa kuvata välttämättä ollenkaan.

Yleisesti kannattaa muistaa, että kansainväliset näyttelijät, varsinkin Hollywoodista tulevat ovat hyvin tarkkoja hygieniasta ja katsovat tarkkaan, kuinka maskeeraajat huoltavat välineitään ja miltä heidän työvaatteensa ja työpisteensä näyttävät. Osa näyttelijöistä on lähes neuroottisen tarkkoja kaikesta hygieniasta liittyvästä. Tästä syystä on varauduttava kumihanskojen ja hengitysmaskien käyttöön sekä jatkuvaan siveltimeiden ja tuotteiden desinfiointiin niin maskissa kuin setissäkin.

Jälkityövaihe

Yleensä assistentin työ loppuu viimeiseen merkittävään kuvauspäivään ja sen jälkeiseen karonkkaan. Viimeisen kuvan ja karonkan välissä on yleensä purkuvaihe, minkä aikana huolletaan ja palautetaan

tuotannon antamat tai tuotannolta lainassa olevat välineet ja tarvikkeet. Mikäli jotain isompia työvälineitä, kuten klaffituolia tai settisalkkuja on ollut lainassa, niin palautettaessa niiden kunto varmistetaan. Hajonneet tarvikkeet tulee korvata. On siis ensiarvoisen tärkeää käsitellä lainassa olevia tavaroita hyvin. Normaalin käytön kuluma on ok, mutta ne tulee silti palauttaa puhdistettuina.

Tuotannolla tai maskeerauksen HOD:illa on usein varmistuskuvat tuotteiden kunnosta. Assistenttien on hyvä alkaa hankkia myös omia tarvikkeita, jos niitä ei ennestään ole, mikäli haluaa jatkaa ja erikoistua alalle. Loppuhuolto ja palautus on paljon helpompaa, kun suurin osa tuotteista ja työvälineistä ovat omia ja niiden kunnosta vastaa vain itselleen.

Meikit, siveltimet jne. tulisi puhdistaa ja huoltaa heti purkuvaiheen alettua. Huoltoja ei kannata jättää myöhemmäksi esim. karonkan jälkeen. Tämä ei yleensä toimi, vaan asiat jäävät levälleen ja huoltamatta. Karonkan jälkeisenä päivänä lähtee jo yleensä tuotannon kyyditykset ja omat kyydit pois. Tällöin kaikki jälkityöt jäävät yleensä tekemättä tai vajaiksi. Silloin yleensä 1. maskeerausassistentti, joka on palkattu HOD:in lähimmäksi avuksi tai HOD itse joutuu korjaamaan muidenkin jälkiä. Tällaiset tapaukset ovat yleisiä, eikä jätä kovinkaan hyvää mielikuvaa tulevia projekteja ajatellen. Kannattaa siis aloittaa karonkkaan valmistautuminen ja juhliminen, kun on ensiksi tehnyt sovitut tehtävät.

Mikäli assistentti on palkattu useammaksi päiväksi vielä kuvausten jälkeenkin, on kyseessä laajemmin sovittua huoltoa ja järjestelyä. Kansainvälisessä tuotannossa tuotannon tavarat ja HOD:ien tavarat lähtevät yleensä heti suoraan seuraavan tuotantoon, joten niiden pitää olla aina valmiita ja kunnossa. Kuljetukset saattavat lähteä heti seuraavana päivänä ja joskus jopa samana iltana.

Monesti tässä vaiheessa tehdään myös inventaariota rikkimenneistä, kuluneista ja korvattavista tuotteista, jotta voidaan tehdä täydennykset asianmukaisesti. Useat erikoistuotteet tilataan ulkomailta, samoin moni päivittäiskäyttötuote ja tarvike. Mikäli tätä vaihetta ei tee kunnolla heti tuotannon loputtua, se yleensä kostaatuu heti seuraavan alkaessa. Kaikki pakataan huolellisesti niille kuuluviin laatikoihin, kaappeihin, salkkuihin jne.

Hyvin yleistä on, että kuvausten jälkeen löytyy purkamattomia settilaukkuja, joita kukaan ei ole huoltanut, sillä yleensä ajatellaan sen olevan jonkun toisen työ. Laukut voivat olla täynnä erittäin arvokkaita ja vaikeasti hankittavia tuotteita. Tällainen aiheuttaa yleensä paljon turhaa vaivaa ja pahimmassa tapauksessa, niitä voidaan vaatia korvattavaksi siltä, jolla tuotteet ovat kadonneet. Assistenttina tulee siis olla huolellinen koko tuotannon ajan itselle luovutetuista tuotteista ja tarvikkeista. Yleensä niiden arvon oppii vasta sitten, kun ne kaikki joutuu hankkimaan itse.

PUVUSTUKSEN EROJA SUOMALAISEN JA HOLLYWOOD-KULTTUURIN VÄLILLÄ

Suurin ero kotimaisten ja kansainvälisten tähtien pukuassistenttina olemisessa on häveliäisyys ja sään mukainen pukeutuminen. Ne ovat kaksi suurinta ristiriitaa, jotka tuottavat ongelmia. Kun kotimainen näyttelijä tulee pukuun, oli hän mies tai nainen, niin he eivät pääsääntöisesti ole juurikaan häveliäitä. Kotimaiset näyttelijät ottavat vaatteet pois ja alkavat vaihtaa niitä, ennen kuin ehtii edes kunnolla kääntyä selin tai poistua toiseen tilaan. Monella näyttelijällä on kiire saada vaatteet tai päästä pois setistä. Puvun työssä näkee siis kotimaassa paljon vähäpukeisia ihmisiä. Siksi yksi pääsykriteeri pukuosastolle onkin, että pystyy olemaan normaalisti ja huomaamaton, vaikka tähtinäyttelijät sukupuolesta riippumatta olisivat myös alastomina puvustajan/pukijan ollessa läsnä. Puvustaja saattaa olla myös auttamassa intiimisuojien laittamisessa näyttelijälle alastonkohtauksia varten. Suomalainen saunakulttuuri ja erilainen suhde kehoon näkyy näyttelijöissä ja moni kotimainen pukuassistentti on tottunut tähän, koska se on osa työtä, eikä siinä ole mitään epänormaalia.

Tilanne on täysin toinen kansainvälisten näyttelijöiden kanssa. He ovat aina pääsääntöisesti häveliäämpiä ja etäisyyttä on paljon toisiin ihmisiin. Puvustuksen tilat ovat erillisiä tai niissä on väliverhot. Näyttelijät eivät aloita vaihtamaan vaatteita, ennen kuin assistentti on poistunut paikalta. He tulevat esille vasta, kun he ovat itse pukeneet tai heillä on jopa oma avustaja mukana auttamassa pukemisessa. Kansainväliset tähdet eivät ole alushoususillaan, saati alastomina assistenttien lähellä. He eivät vaihda vaatteita samassa tilassa muiden näyttelijöiden kanssa. Työ vaatii erilaista rytmitystä, koska se on hienovaraisempaa ja hitaampaa. Kansainväliset tähdet myös arvostavat pukuosastoa paljon enemmän ja he ovat valtavan tarkkoja istuvuuksista ja ongelmista, joten pukeutuminen kestää aina pidempään. Assistentti on enemmänkin varalta huolehtimassa ennen tähden tuloa, että kaikki roolin mukaiset vaatteet ovat paikallaan ja auttamassa, mikäli ongelmia tulee.

Kansainväliset tuotannot tulevat usein Suomeen talvikuvausten vuoksi ja tällöin Pohjois-Suomessa on yleensä todella kylmää. Lisäksi lunta, kinoksia, pakkasta ja lumituiskua riittää. Kotimaan näyttelijöillä, varsinkin pohjoisemmasta Suomesta tulevilla, on jo alusta pitäen hyvin asianmukainen suhtautuminen kylmiin oloihin. Moni tulee omien välikerrastojen, lämpötakkien, lämpökenkien, pipojen ja kaulaliinojen kera, koska he haluavat monesti pukea omia vaatteita lämmitellessään setissä kuvien välissä. Useilla Etelä-Suomen näyttelijöillä on kyllä käsitys kylmyydestä ja pohjoisen haasteista ja heillä on itsellä vähän lämpimämpi takki ja ehkä hanskat ja pipo. Kengät ovat yleensä varsinkin Etelä-Suomen kaupungeissa asuvilla enemmän "city-kenkiä", jotka ovat liian kevyet lämmittelykengiksi. Useat eivät eteläisemmässä Suomessa edes omista kunnan lämpökenkiä. Tällöin puvulta tulee kaikki lämpötakit, lämpökengät, pipot, käsineet ja viltit lämmittelyä varten. Niihin suhtaudutaan yleensä asianmukaisesti, koska tiedetään, että Suomen talvessa kuvatessa niitä tarvitaan, vaikka itsellä niitä ei olekaan. Yleensä myös käden ja kenkien lämmittimiä, extra lämpöpohjallisia sekä villasukkia on hyvä olla tarjolla, jos vähänkin alkaa palella.

Kansainvälisillä tähdillä ei ole monesti mitään kokemusta talvesta tai kylmyydestä. Kylmäshokki tulee väijäämättä. Heillä ei lähtökohtaisesti edes Suomeen tullessa ole mitään lämmintä päällä. Heillä saattaa olla joku kevyt takki ja sen arvellaan riittävän. Heille joudutaan puvun puolesta opettamaan lämpöpukeutumista ja kerrospukeutumista.

Puvulla täytyy olla aina valmiina välikerrastoja, lämmittelyvaatteita ja vaihtokenkiä myöten, mutta yleensä ensimmäisinä päivinä, kun niitä hienovaraisesti ja kunnioittavasti tarjotaan, niin harva niitä ottaa tai edes noteeraa. Yleensä ollaan hämmentyneitä, mihin niitä käytetään. Kansainvälisiä tähtiä ei voi käskeä eikä nolata asialla, jota he eivät ymmärrä. Tämän vuoksi ensimmäiset päivät settiin kannetaan valtava määrä ylimääräistä lämmikettä, jota sitten tarpeen tullen vaivihkaa tarjotaan aivan normaalina toimenpiteenä näyttelijöille.

Yleensä paras tapa pitää kansainväliset näyttelijät lämpimänä, on yksinkertaisesti viedä lämpöviltti heidän hartioilleen heti kun kuva laitetaan poikki. Yleensä he eivät edes huomaa sitä, koska ovat niin keskittyneitä keskustelemaan ohjaajan kanssa. Varma tapa on myös laittaa kädenlämmittimet suoraan hansikkaiden sisään tai näyttelijän takin taskuihin. Myös kenkien lämmittimet voi vaivihkaa sujauttaa valmiiksi kenkiin. Näin näyttelijä ei tule nolatuksi. Yleensä tällöin puvun paikka ei ole monitorin luona vaan lähimmän puun, lumipenkan tai kulman takana, että näyttelijä voi välittömästi laittaa lämmintä näyttelijän päälle. Monesti puvulla on myös iso sateenvarjo, jolla suojataan näyttelijä lumisateelta ja viimalta. Nämä lämmitys- ja suojaustoimenpiteet pyritään tekemään hyvin ennakoivasti ja huomaamattomasti, että näyttelijä ei välttämättä edes huomaa asioiden tapahtuvan.

Yleensä muutamassa päivässä kansainväliset näyttelijät ymmärtävät, miksi välikerrastoja tarjotaan jo pukemisvaiheessa. Sitten niiden kulutus ja käyttö kasvaa selvästi, varsinkin jos on useampia näyttelijöitä paikalla. Joka päivälle pitää olla puhtaat kuivat välikerrastot, ja tällöin vaatteiden pesu- ja huoltotahti kiihtyy. Pukuassistenttien pitää muistaa huolehtia, että jokaisen kansainvälisen tähden roolivaatteiden lisäksi on tarjolla täysi välikerrasto ja lämpösukat. Hyvin kylminä ja erityisen pitkinä ulkokuvauspäivinä jokaista näyttelijää kohden tulisi olla tarjolla kaksikin lämpökerrastoa laitettavaksi päällekkäin roolivaatteiden alle. Lämpökerrastojen paitaosat saadaan piilotettua leikkaamalla paitojen kauluksia pois, jolloin ne saadaan täysin piiloon roolivaatteiden alle. Näyttelijät oppivat pian lämpöpukeutumisen tärkeyden, ja osaavat pian lähteä pukumaskista liikkeelle lämpökengissä ja vaihtaa roolikengät vasta setissä.

Puvun tärkeä työtä onkin juuri huolehtia, että kaikki tarvittava ja paljon ylimääräistä lämpövaatetusta lähtee puvusta settiin. Puvun tunnistaakin setissä heti isoista kassimääristä ja kärryistä, jotka pursuavat lämpövilttejä.

Kun roolivaatetuksessa käytetään lämpöpukeutumista, tuo se pukuassistentille myös uusia haasteita. Suomalaiset ovat yleisesti tottuneet käyttämään asusteita, kuten pipoja, käsineitä ja kaulahuiveja, mutta kansainvälisille näyttelijöille nämä ovat vieraita. Tämä johtaa siihen, että suomalaiset näyttelijät laittavat asusteet omaan talteen tottuneesti, mutta kansainväliset näyttelijät hävittävät asusteet hyvin helposti, koska heillä ei ole niiden käyttöön rutiinia. Tämän vuoksi, kun kuvan otto loppuu, joutuu puku välittömästi seuraamaan näyttelijää, että mihin he laskevat käsistään omat asusteensa, hanskat ja pipot. Tämä on myös tärkeää pukujatkumon ylläpitämisen vuoksi.

Pukusuunnittelussa roolivaatteiden sisältäessä pipoja, käsineitä ja muita asusteita, niiden kannattaa olla kohtuullisen neutraaleja ja yleisiä, jotta ne ovat kadotessa helppo korvata. Tai sitten kannattaa ottaa asusteita, joita pystyy jo etukäteen hankkimaan useampia samanlaisia kappaleita. Edellyttäen tietenkin, että näillä asusteilla ei ole tarinallista merkitystä. Uniikkeja kappaleita saatetaan käyttää tarinan ja henkilöiden persoonien vahvistamiseksi, mutta nämä tuovat haasteita pukuosastolle.

Katoamisongelmaan pystyy varautumaan etukäteen. Onkin hyvä opeteltava tapa käydä hakemassa näyttelijältä suoraan asusteet kohtauksien välillä, esim. ruokailun tai muun tauon ajaksi ja palauttaa ne vasta juuri ennen uuden kuvan alkua. Mutta tämä vaatii pukuassistentilta herkeämätöntä huomiointia ja keskittymistä sekä organisointikykyä, sillä näyttelijät ovat myös hyvin impulsiivisia ja hajamielisiä rooliin keskittyessään ja saattavat kadota hetkessä kuvauspaikalta. Kotimaiset näyttelijät usein osaavat suoraan sujauttaa hanskat pipon sisään ja pipon suoraan roolitakin taskuunsa väliajaksi. Tai sitten he itse tuovat tai jättävät ne jo suoraan puvulle, sillä he tietävät, että niitä tarvitaan kohta ja ilman ei todellakaan pärjää.

1. Pukuassistentti

1. pukuassistentti saattaa olla tekemisissä kansainvälisten näyttelijöiden kanssa, riippuen pukuostaston HOD:in (puvustajan / puvustussuunnittelijan, tuotannosta riippuen) työpäivistä ja aikatauluista.

1. pukuassistentti saattaa päästä tekemään pukusovituksia vähintään sivurooleille ja extroille. Yleensä HOD

on antanut ohjeistukset ja suunnitelmat sekä valinnut laajan skaalan sovittavia vaatteita valmiiksi, joista 1. pukuassistentti sitten auttaa tekemään näyttelijöiden sovituksia.

Suuri ero kotimaisten ja kansainvälisten tähtien kanssa on sovittavien vaatteiden määrä ja tarvittavien vaihtoehtoisten vaatekokonaisuuksien määrä. Kotimaiset tähdet ovat monesti ensimmäisen parin sovittuaan, että *"eiköhän tämä nyt ollut tässä"*, *"musta tää on hyvä"* ja lähtee suurin piirtein heti, kun assistentti ehtii ottaa kuvat HOD:ia ja ohjaaja varten. Kotimaiset tähdet harvoin sovittelevat useita eri vaatteita tai pohtivat sen tarkemmin kokonaisuuksia. Kansainväliset näyttelijät ovat toista maata ja heille pitää osata varata paljon aikaa koko prosessiin. He pureutuvat asiaan äärimmäisen tarkasti ja innolla ja saattavat sovittaa joka ainoan asun mitä ehdolle on laitettu. Lopuksi he itse yleensä kertovat suosikkinsa, ja sen jälkeen myös mitä toivoisivat rooliasussa muutettavan ja mitkä vaatekokonaisuudet tai asusteet pitäisi hankkia kokonaan uudestaan.

Vaatetusprosessi on pitkä ja haastava ja näyttelijöiden vaatimuksiin ei voi yleensä sanoa ei. Tiedot välitetään HOD:ille ja ohjaajalle ja heidän ohjeidensa mukaan saatetaan lähteä välittömästi tai vähintään seuraavana päivänä pukuvarannoille, lainaamoihin tai vaateliikeisiin hakemaan lisää toivottuja vaatteita ja yleensä myös kahdessa eri koossa. Välillä vaatteet viedään ompelijalle kavennettaviksi, lyhennettäväksi jne. Tämä on normaalia ja tulee paljolti Hollywood-kulttuurista, jossa ulkonäöllä ja vaatteilla on valtava painoarvo.

1. assistentti on puvustuksen HOD:in oikea käsi ja vastaa usein myös muiden pukuassistenttien ohjauksesta, koordinoinnista, vaatteiden huollon ja hankintojen koordinoinnista, inventaarioista jne. Hän saattaa lähteä myös settiin mukaan isompien kansainvälisten tähtien avustamiseen. 1. assistentti vastaa siitä, että aamuisin tai pukun tullessa näyttelijöillä on varmasti oikeat vaatteet saatavilla ja kaikki on huollettuna paikallaan.

Työssä tarvitaan myös luovuutta ja stailaussilmää, sillä voi tulla useinkin kiireellisiä muutoksia tai tilanteita, joissa 1. assistentti saattaa joutua stailaamaan ja puvustamaan taustanäyttelijöitä. Tällöin usean taustanäyttelijän puvustus saatetaan joutua tekemään muutamissa minuuteissa. Tai mikäli ohjaaja joutuu vaihtamaan kohtauksien järjestystä ja puvustajaa / puvustussuunnittelijaa ei ole saatavilla, joutuu 1. assistentti vastaamaan itsenäisesti kohtauksen muutoksien aiheuttamista vaihdoksista. Tällöin hänen vastuullaan on koordinoita ja saada oikeat vaatteet näyttelijöille settiin.

Tämä työnkuva vaatii paljon oma-aloitteisuutta ja itseohjautuvuutta.

Puvustajan assistentti

Puvustajan assistentti vastaa vaatteiden huollosta aina kuvauspäivien välillä ja aikana. Päänäyttelijöillä on yleensä 2-6 paria aina samaa vaatetta ja niistä tulisi aina olla saatavilla 1-2 paria päivän aikana, eri kulutusasteissa elokuvan kronologian mukaisesti. Tuotannosta riippuen tuotannoilla on käytössä joko pesulapalvelut tai sitten erikseen käytössä on tuotannon osoittamat huoltotilat ja pesukoneet. Assistentit vastaavat vaatteiden pesusta ja huollosta. On hyvä muistaa, että kuivatus vie yllättävän kauan, vaikka käytössä olisi kuivausrumpu. Samoin vaatteiden pesuväli on osalla vaatteista päivittäistä.

Suurten joukkokohtauspäivien jälkeen pestävää voi olla paljon ja monessa eri värissä ja materiaalilaadussa. Vaatii hyvää työmoraalia ja aikatauluttamista, että ehtii aina huoltaa kaiken ajallaan heti seuraavaksi päiväksi. Ei ole olemassa vaihtoehtoa, että vaate ei ehtisi näyttelijälle ajoissa. Joskus tämä tarkoittaa vaatteiden föönaamista viime minuuteilla tai kiireisiä kuivausrumpusessioita.

Työpäivät voivat olla hyvin pitkiä, sillä jos jotain vaatetta on harvinaisuutensa tai hintansa vuoksi vain yksi kappale käytössä, niin se pitää olla huollettuna heti seuraavaksi päiväksi, mikä voi tarkoittaa hyvin myöhäisiä iltoja tai aikaisia aamuja.

Puvustajan assistentit tekevät paljon vaatteiden kulutuksia. Kuluttaminen on kovaa fyysistä työtä. Vaatteiden ratkominen ja rikkominen vaatii melko paljon voimaa ja kärsivällisyyttä. Työtä vaatii saada vaatteista aidosti kuluneen ja nukkaisten näköisiä. Tämä voi olla myös hyvin sotkevaa työtä, sillä eri kulutusversioissa saatetaan lisätä tekolikkaa, pölyä, hikeä ja verta. Tämä työvaihe vaatii yleensä oman erillisen työskentelytilan sekä assistentti tarvitsee asianmukaiset suoja- ja työhanskat sekä työvaatteet, jotka saavat likaantua.

Puvustajan assistentit saattavat tehdä päivän aikana tuotannon ostoja. Tämä tarkoittaa kauppojen ja kirpputorien kiertämistä sekä mitä tahansa ostospaikkoja, mistä voidaan löytää korvaavia tuotteita hävinneiden tai rikkoutuneiden tuotteiden tilalle. Tilanteet ovat moninaisia ja aika on yleensä tiukalla, joten assistentilta vaaditaan järjestelmällisyyttä ja koordinoitukykyä.

Puvun settiassistentti

Puvun settiassistentti on yleensä palkattuna koko tuotannon ajaksi, sillä tällöin on helpointa pitää huolta kuvajatkumosta vaatteiden osalta, ja näyttelijän lähellä toimivissa ihmisissä ei ole liian suurta vaihtelua. Puvun settiassistentti tulee yleensä työpäivän aluksi puvustamoon tai sovittuun puvun tilaan hakemaan kaikki setissä päivän kuvausten aikana tarvittavat lämmittely- ja vaihtovaatteet sekä korjaus- ja huoltosettilaukut.

Tämä työnkuva vaatii paljon fyysistä voimaa, sillä kuljetettavaa vaatetta ja tavaraa voi olla aivan valtavasti. Settiassistentit liikkuvat monesti autolla, joko ajaen itse oman osastonsa kanssa tai runnerin kyydissä, sillä vaatteet eivät mahdu yleensä muuten mukaan. Settiin saatetaan kuljettaa myös ylimääräisiä koottavia rekkejä, joilla vaatteet sitten saadaan selkeästi esille ja helposti käyttöön. Settiassistentin työnkuvaan kuuluu myös settipisteen pystytys rekkeineen.

Settiassistentin työ vaatii paljon hienotunteisuutta, tilanneälyä ja kykyä ajatella jaloillaan. On hyvin yleistä, että jotakin hajoaa tai ratkeaa setissä. Tämän vuoksi puvun settiassistentilla on kaikki mahdolliset korjausvälineet setissä mukana, sillä monesti aikaa on vain minutteja, ja kaikki pitää tehdä setissä. Ei ole aikaa siirtyä puvustamoon tai ompelijalle. Tämän vuoksi settilaukuissa on esim. ompelulangat, hakaneuloja ja erilaisia teippejä pikakorjauksia varten.

Monesti settiassistentin työnkuva on kuin niksinarikassa, sillä ongelmat pitää ratkaista hetkessä kaikella sillä materiaalilla, mitä on mukana tai saatavilla läheltä. Paljon työtä aiheuttavat esimerkiksi stunt-näyttelijät, joiden vaatteet eivät pysy paikallaan ja repeävät helposti. Tällöin joutuu esim. suoraan setissä teippaamaan paidat kiinni stunttien selkäpanssareihin tai muihin suojavälineisiin, jotka pitää saada piilotettua vaatteiden alle. Stunttien kengät eivät myöskään saa lipsua, joten puvun toimesta kenkien kantoihin suihkutetaan esim. spray-liimaa ennen vaatavaa kohtausta, juuri ennen kuvan alkua ja luodaan keinotekoinen kitka. Jokaisen kuvan jälkeen stunttien vaatteet täytyy myös käydä oikaisemassa klaffiin, sillä ne ovat ilmalentojen ja taistelukohtausten jälkeen yleensä sekaisin.

Osa vaatteiden liasta, kuten pöly ja tuoret veritehosteet lisätään monesti vasta setissä. Tärkeää on ottaa paljon jatkumokuvia, jotta vaatteiden kulutusasteet ja siisteysasteet saa tehtyä tarvittaessa uudestaan, varsinkin kun elokuvaa kuvataan usein epäkronologisesti. Muutoin pahimmillaan pölyt ja veret hyppivät kuvasta toiseen eri kohdissa elokuvaa.

Settiassistentti on välillä kaikkia setissä olevia näyttelijöitä varten tai sitten sopimukseen mukaan osoitettuna jollekin näyttelijälle henkilökohtaisesti. Tai sitten hänellä on kokonainen ryhmä näyttelijöitä tai extroja huolehdittavanaan. Varsinkin suurina joukkokohtauspäivinä, kun setissä on isojen A-luokan tähtien kohtauksia, voi paikalla olla lukuisia puvun edustajia pukemassa ja auttamassa näyttelijöitä. Tällöin tulee tarkasti tietää, ketkä ovat kunkin vastuulla, että kokonaisuus toimii ja kuvat saadaan ajallaan käyntiin. Nämä

ovat yleensä stressaavia ja kiireisiä päiviä koko työryhmälle, sillä isojen väkimäärien liikuttelut ja kuvien ottaminen ajallaan on hyvin haastavaa.

Puvun settiassistentin paikka on monesti kuvausmonitorin vieressä yhdessä maskeerausassistentin kanssa. Tässä työssä tarvitsee paljon klaffikuvia, jotta muistetaan, onko vetoketju auki vai kiinni, kuinka monta nappia on kiinni, miten kaulukset ovat, jne. Nämä saattavat kuulostaa pieniltä asioilta, mutta unohtuvat hetkessä ja tekevät helposti klaffivirheitä kuvissa. Välillä vaatteita myös vaihdetaan samassa setissä kohtausten välillä edestakaisin, sillä elokuvaa kuvataan harvoin kronologisesti. Näiden vaihtojen vuoksi virheitä syntyy helposti.

Työ vaatii paljon tarkkuutta ja huolellisuutta sekä kovaa työmoraalia. Tilanteen ja kohtausten mukaan odotuspaikka haetaan niin läheltä assistentin vastuulla olevia näyttelijöitä kuin suinkin mahdollista. Jos taustanäyttelijät/extrat on lähetetty takimmaisiksi kuvaan setin laidalle, niin myös heidän pukijansa on silloin oltava siellä. Monitorin luota ei tällöin ehdi käydä tekemässä korjauksia tai viedä lämpövaatteita näyttelijöille.

Varsinkin pukuosaston jäsenillä, omien settivaatteiden kannattaa olla suhteellisen neutraalit, sillä kuvauspaikalla joutuu usein piiloutumaan kuvaan hyvin lähelle näyttelijöitä. Musta pipo on paljon helpompi piilottaa kuvaan kuin punainen. Omien vaatteiden pitää olla myös hyvin sään ja lian kestävä ja niissä pitää olla helppo liikkua ja mennä mitä ihmeellisimpiin paikkoihin, eivätkä ne saa aiheuttaa turhaa ylimääräistä ääntä, sillä näyttelijöiden piilomikrofonit ja äänittäjien puomit ottavat valtavan herkästi kaikki äänet. Ylimääräisiä kahinoita ja turhia lisääniä on työlästä ja kallista poistaa jälkituotantovaiheessa. Kylmällä säällä on nimittäin vaikeaa pysyä täysin liikkumattomana.

Pukuosaston assistenttien työt ennen ja jälkeen kuvauksia

Pukuosaston assistenttien töihin elokuvan esityövaiheessa kuuluu esimerkiksi vaatteiden kulutuksien tekemisestä. Tällöin mm. lenkkareiden pinnan rikkominen on kovaa fyysistä työtä. Myös vaatteiden nypyttäminen ja kuluttaminen vaatii fyysistä voimaa ja kärsivällisyyttä. Tähän on myös useita eri toimintatapoja ja tässä voi päästä luovuuden valloilleen, sillä vain lopputuloksella on merkitystä. Monesti vaatteet pitää vielä pestä jopa useita kertoja, jotta saadaan oikea nuhjuisuuden tuntu aikaan. Välillä pukuosasto konkreettisesti myös ryömii mudassa näyttelijöiden vaatteet päällä, jotta vaatteissa on oikea tuntu ja oikea luonnollinen määrä likaa. Keinot ovat monet ja niiden soveltaminen vie aikaa. Lisäksi tarvitaan paljon kekseliäisyyttä, luovuutta, rohkeutta ja ammattitaitoa. Vaatteiden rikkominen aidon näköisesti ei ole niin helppoa, kuin mitä luulisi.

Kuvausten jälkeen tehtäviin kuuluu paljon vaatteiden huoltoa, lajittelua, pakkaamista ja palautuksien tekoa. Osa vaatteista saattaa olla lainassa pukuvuokraamoilta, teattereilta, suunnittelijoilta, vaatekaupoista jne. Osa on tullut ulkomailta saakka ja ne pitää palauttaa asianmukaisesti ja hyvässä kunnossa. Vaatteet tulee palauttaa aina pestyinä ja huollettuina. Joskus kyyditykset vaatteille lähtevät jo heti kuvausten loppumisen jälkeen, jolloin aikaa on vain vähän. Monesti puvun jälkityöt ja huolto aloitetaan jo kuvausten aikana. Kun tiedetään, että näyttelijöiden kuvauspäivistä on saatu valmiiksi tietyt roolivaatteet tai jopa kaikki näyttelijän kuvauspäivät, niin tällöin voidaan aloittaa purku näiden vaatteiden osalta. Näiden vaatteiden huolto ja pakkaus alkaa välittömästi, jolloin lopputyöt sekä purku saadaan jo alkuun. Tämä vähentää tulevaa työmäärää. Varmistukset sekä ohjeistukset tulevat HOD:ilta ja 1. Assistentilta, mitkä vaatekokonaisuudet saa purkaa ja huoltaa.

On myös huomioitava, että joskus tiettyjä vaatekappaleita saatetaan tarvita promokuvauksiin, lisäkuvauksiin tai jopa äänityksiin. Tällaiset vaatekappaleet on säilöttävä ja nimettävä erityisen tarkasti. Nämä myös on yleensä HOD:in ja tuotannon ohjeistamia.

MAHDOLLISIA ONGELMATILANTEITA JA HAASTEITA

Yleensä näyttelijä pukee roolivaatteet ennen maskiin tuloa, sillä joidenkin vaatteiden laittaminen maskin ja erityisesti hiustenlaiton jälkeen on haastavaa. Kansainväliset näyttelijät tulevat melkein aina hiukan myöhässä. Tähdille aikataulutetaan aina ylimääräistä aikaa siirtymiin, mutta tähtien käyttäytymistä ja mielialaa on etukäteen vaikea ennakoida, mitkä vaikuttavat kaikkiin aikatauluihin. Saattaa joskus olla, että näyttelijä haluaa käydä vaikka kaupassa tai kahvilla ennen pukumaskiin tuloa. Tällöin näyttelijä on jo valmiiksi myöhässä pukuun tullessaan.

Puvussa näyttelijät yleensä haluavat pukea kaikessa rauhassa ja heitä ei voi hoputtaa. Tällöin tärkeintä on laittaa vaatteet helposti saataville ja valmiiksi aseteltuina. Yleensä 2. tai 3. apulaisohjaaja sekä runnerit ovat apuna, että näyttelijät saadaan siirtymään mahdollisimman ajoissa tiloista toiseen. Usein näyttelijä on jo myöhässä maskiin tullessa. Maski on aina aikataulutettu ylimääräistä aikaa itselleen 5-10 minuuttia, mutta siitä huolimatta ollaan helposti myöhässä ja aikataulu voi olla tiukkana. Näyttelijöitä ei voi kuitenkaan aikatauluttaa liian aikaisin, sillä silloin viedään kalliita minutteja pois kuvausajasta.

Tähdillä ei ole tapana kuitenkaan pitää kiirettä, vaan he valmistautuvat ja jopa nautiskelevat omasta prosessistaan, jolloin tuotannon pitää vain odottaa, että he ovat valmiita. Joskus hyvinkin pitkään. Varsinkin ensimmäisinä päivinä saatetaan helposti olla merkittävästi jäljessä aikataulusta ennen tähden ensimmäistä kuvaa. Tuotanto joutuu laittamaan painetta puvulle ja maskille sekä yleensä hoputtavat melko aggressiivisestikin.

Tilanne on sikäli absurdi, sillä pukumaskin yksi tärkeimmistä tehtävistä on pitää näyttelijä omassa kuplassaan, jossa ei ole kiirettä eikä huolia. Osa näyttelijöistä ei kestä yhtään kiireen tunnetta tai mitään ylimääräistä stressiä tai häiriötä. Tällöin pukumaskissa työskentelevien on säilytettävä koko olemuksessaan rauhallisuuden ja varmuuden tunne. Mitään ei saat tehdä hätäisesti. Näyttelijöitä ei saa myöskään liian vahvasti jouduttaa, sillä jos näyttelijän mieliala heikkenee, hänestä voi tulla hyvin vaikea koko tuotannolle koko päivän ajaksi. Ärsyyntynyt näyttelijä ei suoriudu niin hyvin ja voi jopa tahallaan hidastaa tuotantoa sekä tehdä kaikkien elämästä vaikeaa. Lisäksi huono mieliala näkyy helposti myös kankaalla. Samalla tavoin hyvällä tuulella oleva näyttelijä voi tehdä kohtauksia nopeasti ja helposti sekä tuoda koko työryhmälle hyvän vireen päälle. Pukumaskilla on siis valtava vastuu sekä valta aloittaa näyttelijöiden päivä hyvällä tavalla, ja pitää sitä virettä yllä myös setissä.

Näyttelijä on valmis, kun hän on omasta mielestään valmis. Tästä syystä assistentit, eivät ikinä saa mennä pukuun tai maskiin yhdessä A-luokan tähtien kanssa. Siellä on vain HOD:it ja korkeintaan 1. assistentit kutsusta. Pienikin ylimääräinen virhe voi aiheuttaa kertautuvia ongelmia koko päivälle. Pahimmillaan koko kuvausviikolle tai jopa koko tuotannon ajalle. Tästä syystä HOD:it ovat yleensä hyvin kuormittuneita. Tähtien managerit ja assistentit myös todella kaivavat esiin syyn, josta tähti on hermostunut, ja siitä saa helposti palautetta.

Tähtien läheisyydessä on myös muistettava, että kun assistentit saapuvat yleisiin puku- ja maskitiloihin, pitää muistaa avata ovet hiljaa sekä puhua rauhallisesti. Mielellään ei puhumista tai keskustelua lainkaan. Tärkeintä on olla valmiina omien tehtävien kanssa ajallaan, ja olla itse valmiina lähtemään settiin välittömästi. Tai olla valmiina ottamaan vastaan kiireisiä tehtäviä HOD:ilta.

Samoin on myös huomioitava, että Hollywood-kulttuuriin kuuluu ”pomottaminen” ja oman arvon vahvistaminen ja arvovalian näyttäminen eri työryhmän jäsenille. Tästä syystä assistentteja saatetaan juokuttaa vain, jotta näyttelijä saisi itse varmuuden omasta asemastaan ja arvovaliastaan. Juoksutusta tehdään niin kauan, kunnes tähti on tyytyväinen. Joillakin näyttelijöillä pomotusvaihetta ei ole niin vahvasti esillä tai se voi mennä nopeastikin ohi, mutta osalla se jatkuu koko tuotannon ajan. Persoonia on erilaisia ja se pitää vain hyväksyä osana Hollywood-tähtikulttuuria.

Pomottaminen ja juoksuttaminen sekä jopa assistenttien ja muun työryhmän nöyryyttäminen kuuluvat Hollywood-kulttuurissa tähden asemaan ja he ovat jopa tottuneet tekemään sitä, jotta pystyvät varmistamaan oman asemansa ja asianmukaisen kohtelun saamisen. Hollywoodin hierarkiassa he ovat tottuneet siihen, että tällainen käytös kuuluu isolle tähdelle ja auttaa heitä asemansa vahvistamisessa. Siksi pomottaminen saattaa mennä heillä helposti yli ja sitä käytetään myös tarpeettomasti, joskus ihan vain varmuuden vuoksi. Yleensä heidän agenttinsa, managerinsa tai assistenttinsa ovat varmistamassa, että työryhmän ja assistenttien prosessit ja tähden kohtelu ovat tähden arvon mukaista ja nämä ovat usein kirjattu myös tähtien sopimuksiin.

Assistentin pitää tällaisesta kohtelusta huolimatta tehdä työnsä hyvin, hymyillen, arvokkaasti, kunnioittavasti ja hyvällä asenteella. Ja tärkeintä on tehdä kaikki mahdollisimman nopeasti. Tällainen käytös ja toimintamalli on vain hyväksyttävä, ja oma ego sekä turhautuminen on unohdettava ja osattava olla työssään nöyrä. Assistentin odotetaan tuotantoon tullessa osaavan toimia tällaisissa tilanteissa. Kyseessä on osa ammattitaitoa.

Tähän samaan ”pomottamiseen” kuuluu odotuttaminen. Tähti varmistaa oman arvovaltansa koko tuotannon työryhmän edessä antamalla heidän odottaa settiin saapumistaan. Tähdet voivat suoraan sanoa pukumaskille, että ”*We are not in hurry. Let them wait.*”. ”*Show your value*” on osa tätä Hollywood-kulttuuria. Yleensä nämä arvonnäytöt menevät nopeasti ohi, jos tuotanto ottaa ne nöyrästi vastaan ja kohtelee tähteä arvokkaasti ja kunnioittaen. Tähteä ei voida käskää. Äärimmäisissä tilanteissa saatetaan kysyä tuottaja paikalle, mutta tiettyjen tähtien kohdalla tuottajakin on neuvoton.

Tähdet osaavat olla myös hyvin inhimillisiä ja äärimmäisen ystävällisiä, tästä syystä ei kannata myöskään koskaan luoda minkäänlaisia ennakko-odotuksia tai -asenteita näyttelijöitä ja tähtiä kohtaan. Osa voi myöskin muuttaa käytöstään, kun huomaa, että pukumaski osaa työnsä ja tuotannossa vallitsee kunnioitus. Osa näyttelijöistä saattaa olla myös yliväsyneitä, stressaantuneita ja kovien paineiden ja odotusten alla. Tämän vuoksi pukumaskin ammattimainen suhtautuminen ja käytös näyttelijöiden huonoinakin päivinä on äärimmäisen tärkeää.

TUOTANNON YLEISIÄ OHJEISTUKSIA

Assistenteilla tai juuri ensimmäistä kansainvälistä tuotantoa tekevillä on yleensä paljon kysyttävää. On useita kysymyksiä, joita ei kuitenkaan tule kysyä HOD:eilta, eikä mennä myöskään tuottajan tai linjatuottajan puheille. Suomalaisissa tuotannoissa yleisimpiin kysymyksiin löytyy vastaukset tuotannon tekijöille jaettavasta tuotantoraamatusta tai muista tuotannon ohjeistuksista. Kansainvälisissä tuotannoissa voi olla vastaavia ohjeistuskäytäntöjä tai erillisiä nimettyjä henkilöitä, joille voi ohjata kysymyksiä. Työpäivän tärkeimmät ohjeistukset ja tehtävänkuvat löytyvät Call Sheeteistä.

HOD:ien aika on valtavan tiukalla jo esituotantojaksolla ja erittäin kiireistä tuotannon aikana. Oikea taho kysyä yleisiä kysymyksiä, mikäli ei löydä vastausta tuotantoraamatusta, on kysyä sitä esimerkiksi tuotantokoordinaattorilta, joka sitten välittää kysymykset eteenpäin, mikäli asia sitä vaatii.

Yleisesti on hyvä muistaa, että esim. palkanmaksuja varten tuotanto tarvitsee verokortin tiettyyn päivään mennessä ja kaikki osoite- ja henkilötiedot jne. voidakseen maksaa palkan, jos näitä tietoja ei erikseen ole jo sopimukseen sisällytetty. Kaikesta tästä ja monesta muusta tieto löytyy yleensä tuotantoraamatusta tai muussa ohjeistuksessa, joten ne on hyvä lukea.

Tuotanto antaa erikseen ohjeet vaihtoehtoisuuteen liittyvistä asioista. Nämä ovat yleensä sisällytetty myös sopimukseen. Erityisesti valokuvaamiseen ja kuvien jakamiseen liittyvissä ohjeistuksista tulee yleensä oma info ja esim. luvalliset hashtagit. Yleensä julkaistaviin kuviin pitää pyytää lupa tuotannolta ja hyväksyttää kuvat. Kansainvälisissä tuotannoissa harvemmin saa minkäänlaista lupaa julkaista mitään valokuvia, saati edes ottaa kuvia setissä.

Monen tähden sopimuksessa on yleensä pykälä, että heitä ei saa koskaan kuvata setissä. Tähdistä ei ilman lupaa saa ottaa edes maskeerausprosessikuvia tai puvustuksen klaffikuvia. Kaikkeen yksityiskohtiin tulee yleensä tuotannolta ohjeistus, mutta osa on hiljaista tietoa, joka on alan standardia. Klaffikuvat ovat erittäin tärkeitä jatkumon kannalta, mutta on hyvä varautua käyttämään tarvittaessa muita muistiinpanomuotoja. Mikäli tulee lupa ottaa klaffikuva tähdestä prosessin tai kuvan erityisen vaativuuden takia, kuvaa ei saa koskaan julkaista eikä näyttää missään.

Tuotannoilla on erikseen yleensä oma kuvaaja, jonka ottamat kuvat käyvät läpi tuottajat, tähdet ja heidän managerinsa tai agentit, jotka tarkistavat kaikki kuvat, ennen kuin julkaistavat kuvat ja ajankohdat päätetään. Näitä tuotannon itsensä julkaisemia kuvia, tiedotteita ja lehtihaastatteluja saa jakaa, koska ne on jo virallisesti hyväksytty asianomaisilta.

Call Sheet ja päivän suunnittelu

Jokaisena kuvauspäivänä tulee Call Sheet ja sieltä löytyvät kaikki kuvauspäivän kellonajat, siirtymät, työtunnit, näyttelijät ja heidän saapumisensa ajankohdat, kohtauserot jne. Kansainvälisissä ja kotimaisissa Call Sheeteissa on eroja, mutta tietyt perusasiat niistä löytyvät aina. Tärkeää on tulla töihin aina sovittuun kellonaikaan ja paikkaan. Ei liian aikaisin, eikä liian myöhään. HOD:illa ei ole yhtään ylimääräistä aikaa ja viidenkin minuutin myöhästymisen vaikutus koko päivän aikatauluun kertautuvasti. HOD:ien päivät alkavat jo paljon ennen assistenttien tuloa ja ovat äärimmäisen aikataulutettuja.

Esimerkiksi Hollywood-tuotannoissa kyyditykset on aikataulutettu välillä niin tarkkaan, että jos myöhästyy minuutinkin, niin kyyti lähtee ilman matkustajaa ja tällöin työntekijän on itse hankittava itselleen kyyti kuvauspaikalle. Joissakin Hollywood-tuotannoissa työntekijöiden on myös raportoitava saapumisestaan, jotta varmistetaan, että assistentti on varmasti paikalla ja mihin kellonaikaan. Nämä raportoidaan myös palkkojen maksun vuoksi.

Mikäli assistentti on palkattu esim. settimaskeeraajaksi (Day Check), hänen päivän tulonsa ja työpäivän kesto on määritetty call sheetin mukaan. Call sheetissä on erikseen mainittu call time ja erikseen vielä oman yksikön call time, jolloin tulee olla paikalla. Call sheetistä löytyy myös työpäivän kesto ja purkuaika. Työpäivälle on erikseen suunniteltu Call sheetin mukaiset kohtaukset. Tällöin assistentti suunnittelee omat työvälineensä, työvaatteensa sekä varusteensa päivän kohtauksien mukaisesti.

Kansainväliset tuotannot tulevat Suomeen usein talvikuvausten vuoksi. Suomen sää aiheuttaa omat haasteensa varsinkin Pohjois-Suomessa, jossa talvikuvaukset hyvin yleisesti tehdään varmalumisten talvien vuoksi. Mikäli ei ole juuri vierailut Pohjois-Suomessa, eikä näin ollen ole tottunut liikkumaan ulkona vaihtelevissa hyvin kylmissä sääolosuhteissa, on hyvin vaikeaa varautua sään äkillisiin muutoksiin. Sääolosuhteet voivat vaihdella hyvinkin rajusti päivän kuluessa. Keskipäivän lähes helteenomainen kevätaurinko ja hanki voivat hetkessä muuttua hyytävän kylmäksi illaksi.

Paleleminen on yksi vaikeimpia asioita, kun tehdään pitkäkestoista ja herkkää työsuoritetta. Tämä on myös erittäin yleinen virhe varsinkin vasta-aloittavilla elokuva-alan työntekijöillä. Tärkeintä on omaksua hyvä kerrospukeutuminen. Aina pitäisi olla jotain, mitä vähentää ja jotain mitä lisätä työpäivän kuluessa. On hyvin eri asia, paljonko lämmintä on päällä, jos voi olla jatkuvasti liikkeellä. Setissä kuitenkin kuvien aikaan ollaan hiljaa paikallaan aina kun kamera käy, jolloin voi tulla kylmä yllättävänkin nopeasti. Hyvät työkenkät, joilla voi seisoa koko päivän, ilman että jalat kylmettyvät, on yksi parhaita hankintoja.

Työpäivien aikana mennään tavallisesti ulko- ja sisäkohtausten välillä, joten pitää varautua useaan erityyppiseen vaatetukseen. Sisäkuvissa otetaan monesti kenkät pois, sillä kuvauslokaatioissa lattiat on yleensä suojattu lavastuksen toimesta ja kenkät aiheuttavat myös ylimääräistä ääntä, mikä hankaloittaa äänittäjän työtä. Sisällä tulee myös helposti kuuma, kun iso työryhmä on samassa tilassa. Välillä tuotanto saattaa kustantaa esim. ulkotakit, pipot, t-paidat jne. työryhmän jäsenille.

Oikeanlaiset työvaatteet ovat yksi assistenttien tärkeimmistä itse huolehdittavista asioista ja ne pitää olla itsellä asianmukaisesti mukana Call Sheetin mukaisesti.

Hollywood-käytänteiden mukaiset assistenttien työtehtävät ovat hyvin itsenäisiä ja assistenttien tulee olla itseohjautuvia, jossa tehdään paljon etukäteistyötä sekä suunnitellaan omat varusteet, tuotteet sekä päivän aikataulusta suoriutuminen. Työtehtävät määräytyvät aina sen mukaan, mitä oman osaston HOD on suunnitellut ja ohjeistanut.

HOD:in kanssa sovitaan aina erikseen päiväkohtaisesti, mistä työpäivä alkaa ja minne ilmoitaudutaan. Viesti voi tulla myös 1. assistentilta tai osaston vastuuhenkilöltä. Samalla ohjeistetaan, ovatko assistentit menossa suoraan settiin, vai pitääkö tulla käymään pukumaskissa aamulla. Tuotannosta ja päivästä riippuen pukumaski voi olla maskibussi, studio, jne.

Yleensä assistentit eivät tule koskaan kutsumatta pukumaskiin, sillä assistenttien töihin tulon aikaan HOD:eilla on jo yleensä kansainvälisten päänäyttelijöiden maskeeraukset ja puvustukset menossa tai tulevien roolien puku- ja maskitestejä jne. Näitä ei saa koskaan keskeyttää tai aiheuttaa häiriötä. Pukumaski ei ole myöskään assistenttien lepo- tai oleskelutila.

Hollywood-tuotannoissa oletetaan suoraan, että esimerkiksi maskeeraajat tuovat omat lepotuolinsa / settituolinsa mukanaan. Jopa omat tuulettimet, jos on helle. On myös muistettava, että osa osastonjohtajista tai HOD:eista ei välttämättä anna lupaa istumiselle. Eli tämäkin pitää selvittää tuotantokohtaisesti, ennen kuin alkaa toimimaan ja aiheuttaa ongelmia. Ei kannata koskaan olettaa mitään.

Call sheetit tulee lukea huolella, sillä niissä on kaikki päivän aikana tarvittava informaatio ja assistenttien oletetaan varautuvan itsenäisesti päivän muutoksiin. Pitää olla tarkkana onko kuvauspäivälle tulossa ulko- vai sisäkohtauksia, joukkokohtauksia vai yksittäisiä näyttelijöitä. Call sheetissa on myös yleensä päivän sää ja kuvauslokaation tiedot.

Kansainvälisen tuotannon setissä ja sen ympärillä on äärimmäisen paljon arvokasta ja haurasta kuvaus-, valo- ja äänikalustoa, sekä rekvisiittaa jne. Niiden korvaaminen on lähes mahdotonta tuotannon ollessa käynnissä. Setissä tilanteet ovat monesti yllättäviä, mutta vaikka kuinka olisi kiire, setissä ei saa koskaan ottaa juoksuaskelia, eikä juosta myöskään setin lähettyvillä. Mikäli jotain pitää hakea kauempaa, tällöin tulee kävellä rauhallisesti setistä ulos ja vasta kun on poistuttu setistä, voi juosta jos on hätätilanne menossa. Muutoin tulee vain kävellä ripeästi. Sama sääntö koskee settiin päin tullessa, eli täytyy hiljentää kävelyvauhtia hyvissä ajoin. Pahimmillaan voi myös törmätä toisiin työntekijöihin tai pahimmassa tapauksessa näyttelijöihin.

Osa näyttelijöistä poistuu päivän jälkeen suoraan setistä majoitukseen, ja he yleensä puhdistavat itse kasvosensa majoituksessa. Osa heistä saattaa kysyä puhdistusvälineitä setissä. Kaikkeen on siis aina hyvä varautua. Maskeeraajalla tämä tarkoittaa puhdistusvälineiden tuomista settiin tai näyttelijän seuraamista päämaskiin tai maskeerauspisteeseen sekä meikin puhdistamista siellä, mikäli niin on ohjeistettu. Moni näyttelijä, varsinkin miesnäyttelijä, ottaa mieluiten maskin pois jo heti setistä lähtiessään käyttämällä esim. babyswipes-tuotteita. Tarjolla on yleensä myös ihon puhdistustuotteita. Moni naisnäyttelijä haluaa pestä maskin pois itse vasta majoituksessa. Tehostemaskeerauksen poistaminen on aina asia erikseen, jolloin tarvitaan yleensä aina erikoisaineita sekä SFX-artistin apua.

Pukuosaston on päivän purkuvaiheessa huomioitava, että kun näyttelijä on lähtemässä kohti majoitusta, niin he eivät ota mukaansa asusteita tai roolivaatteita. Väsyneillä näyttelijöillä on usein kiusaus vaihtaa vaatteet vasta majoituksessa, mutta puvun täytyy huolehtia, että roolivaatteet jäävät asianmukaisesti pukumaskiin. HOD:it huolehtivat A-luokan tähtien vaatteista. Niistä ei assistenttien tarvitse olla huolissaan, koska vastuu niistä on niin iso, että niitä ei yleensä anneta assistenttien vastuulle.

Sopimukset

Sopimusasiat pitää käydä hyvin läpi ennen kuin allekirjoittaa sopimuksen. Kansainvälisessä elokuvatuotannossa tulee olla äärimmäisen tarkkana sopimusvaiheessa, sillä sopimuksilla on suuri painoarvo. Mikäli sinusta tuntuu, että et ole kykenevä täyttämään sopimuksen ehtoja, puhu niistä ajoissa linjatuottajan tai tuottajan kanssa. Sopimuksissa määritellyjä kohtia, kuten vaitiolovelvollisuus, ylityökorvaukset, lepoajat tai korvaukset ovat allekirjoittamisen jälkeen hyväksytyjä, eikä niihin lähdetä enää hakemaan muutoksia tuotannon alettua.

Jotkut saattavat hakea palkankorotuksia tai lisäkorvauksia tuotannon aikana tai sen jälkeen, koska normaalin työn kuormittavuus on omasta mielestä liikaa. Usein on kyse enemmänkin omien voimavarojen väärin jakamisesta ja työn aliarvioimisesta. On hyvä ilmoittaa tuotannolle hyvissä ajoin, mikäli ei halua jatkaa. Tällöin tuotanto etsii etsiä korvaavan ja kokeneemman tekijän haettuun virkaan. Yleistä on, että tuotannoille tulee valtava määrä lisätöitä epävarmoista ja aloittelevista assistenteista, jolloin ei ole edes varmuutta saapuvatko he töihin vai eivät. Tästä syystä useat tuotannot eivät halua ottaa vastaan harjoittelijoita, koska heistä voi olla enemmän haittaa kuin hyötyä. Hyvistä, osaavista, kokeneista ja luotettavista assistenteista on huutava pula.

Esimerkiksi settimaskeeraajan työ kansainvälisessä elokuva/tv-sarjatuotannossa määräytyy paljolti jo sopimuksissa. Päämaskeeraaja, tuottajat sekä näyttelijöiden managerit ja agentit sopivat asioista erikseen, eikä siihen toimenkuvaan voi vaikuttaa muutoin kuin tekemällä työnsä erittäin hyvin. Yleneminen on aina mahdollista hyvillä tekijöillä, mutta helppoa on myös aleneminen ja irtisanotuksi joutuminen. Useissa kansainvälisissä sopimuksissa ei ole irtisanomisaikaa, vaan sopimuksen mukaisesti irtisanominen on mahdollista välittömästi.

Kun sopimukset on allekirjoitettu, niin työnkuva ja työstä tulevat krediitit eivät muutu eikä niitä muuteta kesken tuotannon, jos siitä ei tuotannon kanssa erikseen sovita. Tällainen voi tapahtua, jos esimerkiksi joku toinen henkilö irtisanotaan ja sitten assistentin työnkuva muutetaan. Mutta itse ei pysty vaikuttamaan

omaan titteliinsä ja krediitteihin lopputeksteissä. Tuotanto päättää myös ketkä merkitään lopputeksteihin ja millä perusteella. Monesti kansainväliset liitot voivat jopa vaikuttaa siihen, että tehdystä työstä huolimatta krediittejä ei voi antaa.

Assistentti voi myös joskus luulla, että hän on saanut ylennyksen, kun HOD on antanut tehtäväksi muutamia vaativampia työtehtäviä. Tällöin assistentti voi olettaa, että hän on nyt oikeutettu lisäpalkkaan tai ns. korkeamman palkkaluokan korvaukseen. Tämä on hyvin harvoin mahdollista, vaan yleensä kyse on siitä, että HOD:it haluavat testata turvallisesti, olisiko assistentista mahdollisesti vaativampiin tehtäviin jatkossa.

Varmin tapa jättää itsestään negatiivinen kuva on alkaa vaatia lisää palkkaa ja valittaa työmääristä ja tehtävistä. HOD:ien ja 1. assistenttien palkat ovat syystä isompia, sillä se vastaa suoraan vastuun määrää. Mitä isompi palkka sen isompi vastuu.

NDA ja vaitiolovelvollisuus

Kansainvälisissä elokuvissa vaitiolovelvollisuus on äärimmäisen vakava asia. Kansainvälisissä sopimuksissa on yleensä määritelty myös rahallinen sanktio vaitiolosopimuksien rikkomisesta. Vaitiolosopimuksia eli NDA (**non-disclosure agreement**) -rikkomuksia valvotaan myös tarkkaan. Ajankohdat, henkilöt, juonipaljastukset jne. ovat kaikki kiellettyjä. Kannattaa lukea siis tarkoin, mitä työsopimuksessa on määritelty.

NDA-pykälä eli vaitiolovelvollisuudet jäävät helposti lukematta tai niitä ei kunnolla ymmärretä. Kansainvälisissä sopimuksissa on vaitiolovelvollisuus määriteltynä yleensä hyvinkin tarkkaan. Tämä koskee myös kansainvälisen tuotannon yleisiä asioita. Tämä tarkoittaa, että mistään tuotantoon liittyvästä asiasta ei saa käytännössä puhua yleisesti tuotannon sisällä, eikä tuotannon ulkopuolisille henkilöille. Tällaiseen ei olla juuri totuttu Suomessa, jossa ollaan tyyppillisesti hyvin avoimia niin kuvauspaikan tapahtumista kuin palkka-asioistakin.

Erikseen mainitaan yleensä myös, että palkkauksesta ei saa keskustella kenenkään kanssa, varsinkaan muiden tuotantoon palkattujen henkilöiden kanssa. Kansainvälisissä tuotannoissa palkka-asioista puhuminen rikkoo sopimusta ja voi johtaa saman tien irtisanomisiin. Suomessa näissä on ollut löyhempi kanta, ja tuotannon jäsenet puhuvat niistä hyvinkin avoimesti. Kansainvälisissä tuotannoissa se on kuitenkin täysin kiellettyä. Kansainvälisissä sopimuksissa samankin osaston työntekijöiden välillä voi palkoissa olla isoakin eroja, joihin liittyy paljon taustalla olevia asioita, mistä tuotannon muut ihmiset eivät välttämättä tiedä mitään. Siksi näitä asioita on myös turha vertailla ja pohtia. Ne aiheuttavat vain turhaa mielipahaa, eikä tilanne muutu miksiäkään.

Harjoittelijan palkka ei ole sama, kuin ammattilaisen. Työnkuvat myös poikkeavat vaatavuudeltaan hyvinkin paljon. Yleensä jää myös selvittämättä, miten määritellään ylityökorvauksien muodostuminen ja korvaaminen vai onko itsellä sovittu kiinteä sopimussumma, joka kattaa jo mahdolliset ylityöt jne. Varsinkin kansainvälisissä sopimuksissa on hyvin erilaiset rakenteet, pykälät sekä lakivaatimukset kuin suomalaisissa työsopimuksissa.

On paljon helpompaa saada tuotantoyhtiöiden kirjoissa vaikean tekijän, kuin hyvän tekijän maine. Siihen vaikuttavat monet tekijät. Mutta mikäli osoittautuu sopimusasioissa ja omien sovittujen vastuiden hoitamisessa vaikeaksi henkilöksi, niin on turha odottaa tuotantoyhtiöltä kutsua uusiin töihin tai kysyä suosituksia. On aina hyvä muistaa, kuka on palkan maksaja ja kuka päättää palkataanko assistentiksi seuraavan kerran. Tämä on paljon assistentista itsestään kiinni.

Työntekijällä on toki omat oikeutensa ja niistä on hyvä pitää kiinni. Mutta työsopimuksessa määritellyt vastuut ja sanktiot sekä siinä sovitut asiat eivät muuksi muutu.

ASSISTENTTIEN KOULUTUS

Pukupuolen koulutusta on Suomessa tarjolla monissa eritasoisen oppilaitoksissa aina ammattikoulujen stailistilinjoista vaatetuksen maisteriin saakka. Monipuolinen osaaminen on hyödyksi pukuassistentin työssä ja luontainen hyvä ja omaperäinen tyyli auttaa saamaan isompia ja vaativampia työtehtäviä. Tärkeää on HOD:ien kunnioittaminen ja heidän työlleen oman rauhan antaminen. Omien ideoiden ehdottelu ei ole toivottua, ellei niitä erikseen kysytä. Assistenttien kyvyt esimerkiksi pukusuunnitteluun testataan kyllä kiireisillä puvustustoimeksiannoilla, vaatehankintojen tekemisellä ja joukkokohtauksien puvustamisella. Tällöin voi luonnollisella tavalla tehdä hyvän vaikutuksen HOD:iin, ja saada mahdollisesti jatkossa pukusuunnitteluakin vaativia tehtäviä.

Yleensä vaati ahkeraa ja kiinnostunutta luonnetta, että pääsee pikkuhiljaa ylenemään pukuosastoilla. Oma ego ja omien töiden esittely esim. näyttelijöille ja tuotannolle ei ole kovin suotavaa. On kiusaus käyttää työtilanteet oman uran edistämiseen ja näin ollen unohtaa varsinainen työ. Tällaisella käytöksellä vaarantaa helposti omat tulevat työtehtävät. Oma taiteilija ja designer-ego pitää pystyä jättämään pois ja tehdä pyydytyt tehtävät pyykinpesusta vaatteiden silytykseen ja pakkaamiseen asti kunnialla. Ja hymyillen.

Maskeerauskouluja on sekä Suomessa että ulkomailla. Koulun voi valita sen mukaan mihin tahtoo erikoistua. Osa haluaa suoraan erikoistua esim. erikoistehostemaskeeraukseen, jolloin edessä voi olla lähtö ulkomaan opintoihin. Oppilaitokset tarjoavat myös erilaisia lyhytkursseja. Osalla voi olla jo esim. kampaamokoulutaustaa, jolloin voi erikoistua hakemaan esim. Key Hair -roolia kansainvälisissä elokuvatuotannoissa. Erilaisten tekniikoiden osaamisesta, kuten ripsien pidennykset, rakennekynnet jne. on hyötyä elokuva-alalle työllistymisessä. Yleensä varsin poikkeavakin koulutustausta kauneuden alalta antaa varsin hyvän mahdollisuuden kehittyä erikoisosajaksi, jolla on oma persoonallinen ja tunnistettava kädenjälki.

On kuitenkin hyvä muistaa, että elokuvamaskeeraus ei ole kauneusmeikin tekemistä kovinkaan usein. Usein se on enemmänkin tekohikeä, likaa, verta, kyyneleitä ja takkuja. Usein kyse on maskeerauksesta, joka on niin luonnollista, että sitä ei edes erota. Monilla esim. kampaajakoulun käyneillä on ollut suuria vaikeuksia tehdä tarkoituksella takkuja ja sotkuisennäköisiä hiuksia. Nämä kuitenkin ovat keinoja, joilla saavutetaan elokuvan roolihahmosta aitouden kokemus.

Tarpeettoman suuria kauneusmeikkien tekemisiä vältetään, ellei se sovi sitten erityisesti esim. naispääroolin tai jonkun muun hahmon käsikirjoitukselliseen tulkintaan, tarinaan sekä ohjaajan näkemykseen. Kun tehdään pitkää elokuvaa, pitää muistaa, että sama meikki saatetaan joutua tekemään joka päivä eri muunnoksineen jopa kymmeniä päiviä putkeen. Sillä on merkitystä, tehdäänkö 15 minuutin, 60 minuutin tai jopa 6 tunnin maskeerauskokonaisuus joka päivä jopa 30-50 päivän ajan. Kansainvälisissä tuotannoissa voi kuvissa olla muutamista näyttelijöistä useisiin kymmeneen, satoihin tai jopa tuhansiin saman päivän aikana.

Koulusta tullessa ei siis olla suoraan valmiita settiin, vaan siitä vasta oppiminen todellisuudessa alkaa. Opittuja menetelmiä aletaan soveltamaan käytännössä sekä yhdessä isojen työryhmien kanssa. Opitut tavat ovat ainoastaan antamassa varmuutta omalle työskentelylle, mutta elokuvatuotannot vaativat yleensä valmiutta soveltamaan jo opittuja asioita uusien haasteiden ja tilanteiden edessä. Tällöin kyky soveltaa jo opittua tietoa on avainasemassa yhdessä uuden tiedon omaksumisen kanssa. Ammattilaisen määritelmä onkin se, että on jouduttu käymään läpi kaikki mahdolliset ongelmatilanteet ja keksitty ratkaisut sieltä selviämiseen. Toisin sanoen, kokeneet ammattilaiset ovat nähneet kaikki mahdolliset virheet ja ongelmatilanteet, ja tietävät kuinka ne voidaan ratkaista sekä kuinka niihin voidaan varautua.

Ammattilaiseksi myös ilman koulutaustaa

Assistenttina olo pitkään alalla töitä tehneille HOD:eille kokoillanelokuvassa on loistava tapa oppia elokuva-alan salat ja ammatin todelliset puolet. Ilman elokuva-alan, maskeerauksen tai puvun varsinaista koulutusta

tai muitakaan opintoja on silti mahdollista työllistyä kansainväliselle elokuva-alalle. Hyvin eri aloiltakin voi erikoistua kansainvälisiin puku- tai maskeerausosastoihin, mikäli maltaa aloittaa pienimmistäkin assistentin tehtävistä. Tärkeintä on enemmänkin oma kiinnostus alaa kohtaan, ja se omaako luontaista kauneudentajua sekä käsityöläisosaamista.

Tekemällä oppii. Monesti on käynyt niin, että jos ei ole suoraa kauneusalan tai maskeerausalan koulutusta tai taustaa, niin tiettyjen asioiden oppiminen ja omaksuminen on jopa helpompaa. Esimerkiksi sellainen yksityiskohta, jossa hiusten annetaan olla mahdollisimman luontevan oloisesti voi olla koulutuksen saaneille vaikeaa, ja he yrittävät tehdä hiukset liian tiukalle ja liian huolitellusti. Tällöin jopa näyttelijät saattavat itse purkaa omat kampauksensa.

Koulussa opittu tapa puuteroida esimerkiksi tiuhaan tuputtamalla ei aina ole myöskään paras ratkaisu tiukassa tilanteessa. Hellästi ja hitaasti painelemalla ja sivelemällä puuterointikokemus on näyttelijälle paljon rauhoittavampi ja lopputulos ei ole tunkkainen vaan kevyt. Kamerassa kaikki näkyy, joten kevyt kädenjälki, luontainen herkkyytys sekä silmä yksityiskohdille ovat isoja plussia.

Alan ulkopuolelta tulevilla voi monta kertaa olla myös parempi asenne suhteessa työtovereihin ja itse työhön. Koulusta tulleet ja monia eri tuotannon tehtäviä läpikäyneet assistentit saattavat syyllistyvät kilpailuhenkisyteen, joka heikentää työryhmän yhteishenkeä. Tällöin saatetaan kilpailla toisia assistentteja ja jopa HOD:eja vastaan. Tällainen käytös ei ole toivottua ja vie usein huomion pois tärkeimmästä eli kulloisestakin työtehtävästä.

Miten pääsee HOD:iksi?

Paras tapa edetä uralla on aloittaa harjoittelemalla pienemmässä roolissa maskeerausassistenttina ja edetä kohti HOD:in virkaa meriitti kerrallaan. Settimaskeerauksesta pikkuhiljaa kohti 1. Maskeerausassistentin virkaa tai erikoistua johonkin tiettyyn rooliin ja toimia Make-up artistina, SFX-makeup artistina tai henkilökohtaisena maskeeraajana.

Liian nopeasti isossa kansainvälisessä tuotannossa HOD:iksi hyppäämisessä ei työn kannalta ole suositeltavaa. Parempi on ensin olla hyvällä, lukuisia pitkiä elokuvia ja erityisesti kansainvälisiä elokuvia tehneelle HOD:ille assistenttina. Tällöin voi rauhassa oppia ja kehittyä, kun toisella kokeneemmalla on varsinainen vastuu. HOD:illa on aina suuri vastuu, ei vain etuja, kuten monesti ajatellaan. Mikäli on kerran tehnyt hyvää työtä jollekin tuotantoyhtiölle, HOD:ille tai tutun maskeeraajan tai puvustajan kanssa, niin usein kutsu käy luonnostaan, sillä hyvälle tarjotaan aina töitä ja etenemismahdollisuuksia.

Varma tapa saada huonot suositukset tai jopa irtisanotuksi tuotannosta on olla ylikuormittava, hankala ja epäkohtelias työntekijä HOD:ia, toisia tiimiläisiä ja näyttelijöitä kohtaan. Tällaista käytöstä katsotaan hyvin vähän aikaa. Yleistä on koulutuksien ja aiempien tuotantojen vertailu ja keskinäinen kilpailu asemasta. Lisäksi toistuvat myöhästymiset, pyydettyjen tehtävien laiminlyönti tai huonosti suoriutuminen johtavat vähintään huomautukseen.

Mikäli jotain ei osaa tai omat kyvyt ja rohkeus ei riitä, se on hyvä kertoa jo heti tuotannon alussa. Joskus potkujen ja väärin tekemisen pelko kääntyy tekijää itseään vastaan. Osa ei tee pyydettyjä tehtäviä, koska pelkää epäonnistuvansa. Usein tämä näyttää enemmän laiskuudelta, joten on hyvä puhua, mikäli jokin jännittää ja kysyä neuvoa. Mikäli osoittaa hyvää luonnetta ja työmoraalia, HOD:it mielellään neuvovat eteenpäin kehityskelpoista assistenttia. Tällöin asenteella on hyvin suuri merkitys.

Jos oikeasti haluaa HOD:iksi, se vaatii vain pitkäjänteistä työtä ja itsensä kehittämistä sekä hyvän työhistorian ja -kokemuksen keräämistä. Lopulta tie HOD:in tehtäviin voi avautua yllättäen. Tällöin on vain oltava siihen valmis, koska HOD:in työ vaatii paljon rohkeutta, ja pitää olla valmis vastuun kantamiseen.

LOPPUSANAT

Hyviä assistentteja on hyvin vaikea löytää. Hyvät assistentit palkataan aina uudestaan ja heistä kasvaa yleensä ajan kuluessa hyviä HOD:eja.

Kaikkein tärkeintä kansainväliselle elokuva-alalle työllistymisessä ovat suositukset. Millään muulla ei ole niin paljon merkitystä, kuin jos joku toinen HOD tai hyvä 1. assistentti suosittelee toista tekijää töihin. Suosituksia ei koskaan jaeta kevyin perustein, sillä silloin mennään henkilökohtaisesti takuuseen toisesta tekijästä. Yleensä se, jota suositellaan, on ollut itsellä aiemmin töissä tai työparina.

Useat tekijät yrittävät saada jalkaa ovenrakoon lähettämällä tuotantoyhtiöille kirjeitä ja CV:itä, mutta ne eivät välttämättä johda mihinkään. Tuotantoa suunnitellessa tuottajat ja HOD:it yleensä kyselevät tunteeo kukaan tai onko kenelläkään aiempaa kokemusta tekijästä tai mitä on IMDb:ssä (Internet Movie Database, www.imdb.com) listattuna. Sähköpostin laittaminen tuotantoyhtiöille tai HOD:eille toimii välillä, mutta se ei ole kovin tehokas tapa saada töitä. Tuotantoja ei välttämättä ole silloin käynnissä ja ne hukkuvat sähköpostitulvaan. Välillä ne tietenkin saattavat osua juuri oikeaan aikaan oikeaan paikkaan.

Yleensä assistentit palkataan suositusten kautta toisilta HOD:eilta tai tuotantoyhtiöiltä saatujen tietojen ja suositusten perusteella. Samoin tuotantoyhtiöt soittelevat toisilleen ja kysyvät suoria suosituksia ammattilaisista ja mahdollisista assistenteista tuotantojen suunnittelujen yhteydessä. Nämä tilanteet voivat johtaa työhaastatteluun tai työkutsuun, ja se kannattaa käyttää hyvin.

Hyvä CV on kaikki kaikessa. Mitä enemmän työnäytteitä on erilaisista tuotannoissa, etenkin kokoillan elokuvista, TV-sarjoista sekä kansainvälisistä tuotannoista, sen parempi. Kun assistentti kerää itselleen työkokemusta ja CV:n krediittejä, ei kannata keskittyä yksinomaan työstä saatavaan palkkaan. Hyvä CV ja IMDb-krediittien arvo on tulevaisuutta ajatellen monta kertaa tärkeämpää, kuin työstä saatava palkka. Raha tulee käytettyä nopeasti, mutta meriitit jäävät loppuelämäksi. Yksi tietty referenssi CV:ssä voi avata kaikki tarvittavat ovet.

Pukumaskin työssä menestyksen salaisuutena on hyvä asenne työtä ja toisia ihmisiä kohtaan. Tärkeää on myös kyky oppia, omaksua sekä soveltaa uutta tietoa. Joustavuus, sinnikkyys ja kärsivällisyys auttavat pitkälle.

Loppujen lopuksi elokuva-alan ammatissa kyseessä on intohimo- ja kutsumusammatti, jota ei opi mitenkään muuten kuin tekemällä ja olemalla mahdollisimman monessa erilaisessa projektissa. Siksi on vain pidettävä mieli avoimena ja kirkkaana sekä oltava rohkeasti valmis mitä erilaisimpiin haasteisiin. Elokuva-ala on kuitenkin tiimityötä ja se vaatii suuren määrän alan ammattilaisia puhaltamaan yhteen hiileen, jotta toivottu lopputulos saataisiin aikaiseksi.

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

KAJAWOOD
STUDIOS

